

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Právní úprava nakládání s odpady

Diplomová práce

Tereza Michálková

Katedra práva životního prostředí

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Michal Sobotka, Ph.D.

Datum vypracování práce (datum uzavření): 3. 3. 2014

Čestné prohlášení: Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Podpis: .....

Poděkování

Velmi ráda bych poděkovala svému vedoucímu diplomové práce JUDr. Michalu Sobotkovi, Ph.D., za jeho trpělivost, ochotu a cenné rady, za něž jsem mu nesmírně vděčná.

Obsah

Kapitola 1 Úvod	6
Kapitola 2 Prameny právní úpravy	11
2.1. Zákon o odpadech a související právní předpisy	11
2.2. Unijní a mezinárodní právo odpadového hospodářství	16
Kapitola 3 Pojem odpadu podle zákona o odpadech	18
3.1. Základní pojem dle zákona o odpadech - ODPAD a jeho definice	19
3.2. Kategorie věcí, které se odpadem nestávají	22
3.3. Kategorie věcí, které přestaly být odpadem	22
Kapitola 4 Hierarchie způsobů nakládání s odpady	24
Kapitola 5 Plány odpadového hospodářství	25
5.1. Plán odpadového hospodářství České republiky	27
5.2. Plán odpadového hospodářství kraje	32
5.3. Plány odpadového hospodářství původce odpadů	33
Kapitola 6 Povinné subjekty v odpadovém hospodářství	34
6.1. Každý jako subjekt povinností dle zákona o odpadech	34
6.2. Původce odpadů jako subjekt povinností dle zákona o odpadech	37
6.3. Oprávněná osoba jako subjekt povinností dle zákona o odpadech	41
6.4. Výrobci jako subjekty povinností dle zákona o odpadech	41
6.5. Právní odpovědnost	43
Kapitola 7 Předcházení vzniku odpadů, nakládání s odpady dle hierarchie a ostatní činnosti	
7.1. Předcházení vzniku odpadů	44
7. 2. Způsoby nakládání s odpady dle hierarchie způsobů nakládání s odpady	50
7. 2. 1. Příprava k opětovnému použití	50
7.2.2. Recyklace odpadů	51
7.2.3. Zpětný odběr některých výrobků.....	52
7.2.4. Jiné využití odpadů, například energetické využití	54
7.2.5. Odstraňování odpadů	56
7.3. Ostatní činnosti v rámci nakládání s odpady	63
7.3.1. Shromažďování odpadů	63

7.3.2. Skladování odpadů	64
7.3.3. Sběr a výkup odpadů	64
7.3.4. Úprava odpadů	65
7.3.5. Přeprava a doprava odpadů	65
Kapitola 8 Závěr	66
Seznam zkratk	68
Seznam literatury	69
Summary	71
Abstrakt	72
Abstract	73
Klíčová slova	74

Kapitola 1

Úvod

Tématem mé diplomové práce je odpadové hospodářství. Zákonodárce na základě a po vzoru evropského práva upravuje téměř všechny fáze, kterými odpad prochází během svého životního cyklu. Rovněž právně reguluje fázi nakládání s odpadem v nepravém slova smyslu – ve fázi před vlastním vznikem odpadu, která se nazývá předcházení vzniku odpadu. Dodržování povinnosti předcházet vzniku odpadů je ale velmi obtížně kontrolovatelné. Zejména ve vztahu k běžnému spotřebiteli nastavuje právní řád pouze obecné povinnosti, které mají spíše deklaratorní a morální povahu. Více mu nelze ukládat, jelikož není v silách státní správy uložené povinnosti (až na několik výjimek) kontrolovat. Zákonodárce může klást nároky (a klade) například na výrobce, aby své výrobky, které se nevyhnutelně jednoho dne stanou odpadem, vyráběli tak, aby se minimalizovalo množství nebo nebezpečné vlastnosti budoucího odpadu z nich.

Učebnice Práva životního prostředí v Kapitole VIII s názvem Ochrana před zdroji ohrožení životního prostředí uvádí: „*Odpady vznikají jako vedlejší nechtěný produkt převážné většiny lidských činností. Z větší části jsou jako nepotřebné odkládány do životního prostředí. Životní prostředí, respektive jeho jednotlivé složky, mají určitou absorpční schopnost, s jejíž pomocí odpady vstřebávají. Tento koloběh vztahů mezi lidskou společností a jejím životním prostředím existuje odnepaměti. Rozsah, ve kterém je uvedeným způsobem životní prostředí člověkem využíváno a zatěžováno, se však stává jedním z nejvýznamnějších problémů moderní lidské společnosti.*“¹

Evropská komise trend vzniku neustále nových odpadů, aniž by byl v celém svém potenciálu využit postup k předcházení jejich vzniku nebo recyklaci, označila jako příznak environmentálně neefektivního využívání zdrojů.²

Z Šesté hodnotící zprávy plnění Plánu odpadového hospodářství ČR vypracované Ministerstvem životního prostředí: „*Nejnižší celková produkce odpadů ve sledovaném období 2002-2010 byla zaznamenána v roce 2006, a to 28,1 mil. tun. Naopak nejvyšší celková produkce ve sledovaném období byla v roce 2004 (38,7 mil. t). V evropském porovnání z roku*

---

¹ Viz DAMOHORSKÝ, Milan. *Učebnice práva životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 423.

² Viz Sdělení Komise ES Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, *Podpora trvale udržitelného využívání zdrojů: Tematická strategie pro předcházení vzniku odpadů a jejich recyklaci*, Brusel, 2005, str. 3.

2006 patří podle dat Českého statistického úřadu, která jsou pravidelně každoročně předávána Eurostatu, Česká republika v celkové roční produkci odpadů přepočtená na jednoho obyvatele na 5. místo zemí s nejnižší produkcí v EU-27.³ Z toho vyplývá, že celková produkce odpadů meziročně klesá v průměru o 2,1%.⁴ Tento pokles je zřejmě mimo jiné zapříčiněn rozvojem technologií, které umožňují (efektivněji) předcházet vzniku odpadů během výroby, popřípadě technologií pro úpravu a zpracování již vzniklého odpadu.⁵

Ke stejnému problému a v podobném duchu se vyjadřuje i Závěrečné zpráva o životním prostředí ČR za rok 2012: „Indikátor celkové evidované produkce odpadů (dále „celková produkce odpadů“) zaznamenal mezi lety 2003 a 2012 významnou změnu, neboť došlo k poklesu o 16,8 %. Tento pokles je ovlivněn především změnami ve struktuře průmyslové výroby: rozvojem průmyslových technologií a technologií pro úpravu a zpracování odpadů zvyšujících efektivitu výroby, zanedbatelný není ani ekonomický vliv spočívající v růstu cen primárních surovin. Od roku 2007 osciluje hodnota celkové produkce odpadů mírně nad hodnotou 30 mil. tun (.....) Poslední meziroční trend byl také pozitivní, neboť došlo k mírnému poklesu celkové produkce odpadů, a to o 2,1 %. Naprosto stejný trend jako v případě celkové produkce odpadů vykazuje i kategorie produkce odpadů, kategorie ostatní. Od roku 2003 postupně dochází k poklesu produkce, k největší meziroční změně došlo v letech 2004–2005, nicméně i v letech 2009–2012 se meziroční pokles produkce ostatních odpadů pohybuje v rozmezí 0,3–4,0 %. (.....) Z hlediska mezinárodního srovnání celkové produkce odpadů přepočtené na obyvatele se situace v ČR mírně zlepšila. V roce 2010 ČR zaujímala pátou nejlepší pozici s hodnotou 1,9 tun/obyvatele.“⁶

Z toho vyplývá, že současná tržně orientovaná společnost není schopná při veškerém technickém pokroku i přes pozitivní trend docílit dostatečně rychlého a efektivního řešení vzniku odpadů a jejich následného hromadění. Skládkování není řešením.⁷ Je možné odpady využívat například energeticky, tedy přetvářet některé druhy odpadů na energii.⁸ Tato činnost ale s sebou nese riziko v podobě zplodin uvolňovaných do ovzduší, čili přesouvání zátěže na

³ Viz Ministerstvo životního prostředí České republiky (dále jen “MŽP ČR“), *Šestá hodnotící zpráva o plnění nařízení vlády č. 197/2003 Sb., Plánu odpadového hospodářství České republiky, za rok 2010*, Praha, 2012, str.8.

⁴ Viz MŽP ČR, *Závěrečná zpráva o životním prostředí České republiky za rok 2012*, Praha, 2013, str. 151.

⁵ Viz MŽP ČR, *Závěrečná zpráva o životním prostředí České republiky za rok 2012*, Praha, 2013, str. 153.

⁶ Viz MŽP ČR, *Závěrečná zpráva o životním prostředí České republiky za rok 2012*, Praha, 2013, str. 153.

⁷ Viz oficiální webová stránka Evropské agentury pro životní prostředí, dostupné z [http://www.eea.europa.eu/cs/themes/waste].

⁸ Viz oficiální webová stránka MŽP ČR, dostupné z [http://www.mzp.cz/cz/news_130306_odpady].

jinou složku životního prostředí, což se ukazuje být problémem řady způsobů nakládání s odpady, jak uvádím v dalším výkladu.

Základním rysem ekonomické činnosti člověka je nevyhnutelné zatěžování životního prostředí jako celku prostřednictvím jeho jednotlivých složek. V tomto bodě nastupuje princip trvale udržitelného rozvoje. Princip trvale udržitelného rozvoje je jedním ze základních principů práva životního prostředí a postoje k životnímu prostředí vůbec. Pochází ze zprávy Komise OSN z roku 1987 *Naše společná budoucnost*, která ho poprvé definovala jako „rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.“⁹

Princip trvale udržitelného rozvoje neboli Sustainable Development Principle spočívá v takovém rozvoji, který by zajišťoval trvalé zlepšování životní úrovně a blahobytu lidí v mezích kapacity ekosystémů, zachování přírodních hodnot a biodiverzity, a to jak pro současné, tak i pro budoucí generace. Na straně druhé musí být tento rozvoj omezován korektivem kapacity životního prostředí. Cílem je umožnit a podpořit hospodářský rozkvět, který by v důsledku vedl ke zlepšení životní úrovně lidí. Jde o uvedení v harmonii možnosti a nutnosti rozvoje, který by ale co nejmenší možnou měrou ohrožoval limitované absorpční schopnosti životního prostředí.¹⁰

Odpadová problematika se v tomto světle stává velmi naléhavou, protože odpady a zejména některé fáze nakládání s nimi jsou (potenciálními) zdroji ohrožení životního prostředí¹¹. Znečištění vyvěrající z nakládání s odpady je schopné ohrozit všechny složky životního prostředí. Komplexním příkladem zdrojů ohrožení plynoucí z odpadového hospodářství jsou skládky odpadů.¹² Ty představují centrum produkce plynů hnilobných procesů unikajících do ovzduší, stejně jako z nich hrozí úniky různých látek do půdy či podzemních vod. Estetické hledisko tento pohled na skládky odpadů pouze dovršuje.¹³ Zákon

---

⁹ Viz *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*, Oslo, 1987, dostupné z [<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N87/184/67/IMG/N8718467.pdf>].

¹⁰ Viz *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*, Oslo, 1987, dostupné z [<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N87/184/67/IMG/N8718467.pdf>].

¹¹ Viz DAMOHORSKÝ, Milan. *Učebnice práva životního prostředí*. 3. vyd., Praha, C. H. Beck, 2010, str. 423 nebo *oficiální webová stránka Evropské agentury pro životní prostředí*, dostupné z [<http://www.eea.europa.eu/cs/themes/waste/intro>].

¹² Viz *oficiální webová stránka Evropské unie: Přehledy právních předpisů*, dostupné z [http://europa.eu/legislation_summaries/environment/waste_management/121208_cs.htm].

¹³ Viz *oficiální webová stránka Evropské komise*, [http://ec.europa.eu/environment/basics/green-economy/managing-waste/index_cs.htm].

proto stanoví povinnosti v odpadovém hospodářství tak, aby takové znečištění do životního prostředí nepronikalo, či alespoň v co nejmenší míře.

Tvorba a následné nakládání s odpady tvoří značný zdroj potenciálního znečištění životního prostředí. Povahou životního prostředí, vlastně souhrnu všeho, v čem člověk žije, je jeho globálnost. Nelze oddělit životní prostředí jednoho státu, kromě půdy není omezoováno hranicemi. Je – li znečištěna jedna složka, znečištění proniká daleko mimo místo svého původu. Z těchto důvodů není ochrana životního prostředí jen vnitrostátní záležitostí, a proto tato práce na mnoha místech uvádí právní předpisy Evropské unie. Evropská politika životního prostředí usiluje o vytvoření takových podmínek, které by jedince i společnosti motivovaly k šetrnějšímu využívání přírodních zdrojů, a to během celého jejich životního cyklu. Jedním z prostředků, jak toho dosáhnout, je to, aby byl odpad považován za zdroj a aby byl jako takový častěji využíván.¹⁴

Vlivem evropského odpadového zákonodárství je značně modifikován přístup k obsahu vnitrostátních norem upravujících nakládání s odpady. „*Od 70. let 20. století se Evropa odhodlaně angažuje v oblasti životního prostředí: ochrana kvality ovzduší a vody, ochrana zdrojů a biologické rozmanitosti, nakládání s odpady a řízení činností, které mají negativní dopad na životní prostředí, jsou jen některé z oblastí, v nichž EU aktivně působí, a to na úrovni členských států i v mezinárodním měřítku. Ať už formou nápravných opatření týkajících se konkrétních environmentálních problémů nebo průřezových opatření začleněných do jiných politických oblastí, evropská politika životního prostředí, opírající se o článek 174 Smlouvy o založení Evropského společenství, usiluje o zajištění udržitelného rozvoje evropského modelu společnosti.*“¹⁵ Evropská unie podobně jako v jiných oblastech hospodářské politiky směřuje členské státy zejména k promyšlenějšímu postupu v rámci odpadového hospodářství, a jako vůdčí vytyčuje princip předcházení vzniku odpadů, plánování činností odpadového hospodářství a monitorování jeho fungování. Z preambule Rámcové směrnice, část odstavce 6: „*Odpadová politika by měla rovněž usilovat o omezení používání zdrojů a upřednostňovat praktické uplatňování hierarchie odpadů.*“¹⁶ Samotná preambule Rámcové směrnice o odpadech tak hovoří o principu předcházení vzniku odpadů

---

¹⁴ Viz oficiální webová stránka Evropské unie, [http://europa.eu/pol/env/index_cs.html].

¹⁵ Viz oficiální webová stránka Evropské unie, [http://europa.eu/legislation_summaries/environment/index_cs.htm]

¹⁶ Viz *Directive of the European Parliament and of the Council 2008/98/EC on Waste and repealing certain Directives (Waste Framework Directive), Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2008/98/ES, o odpadech a zrušení některých směrnic* (dále jen “Rámcová směrnice o odpadech“), str. 1.

jako o preferovaném a odkazuje na problematiku plýtvání primárními zdroji, v případech, kdy by bylo možné využít zdroj sekundární – odpad - jako surovinu.

Činnosti v odpadovém hospodářství lze z pohledu vzniku odpadů dělit na dvě základní skupiny. První skupinou je fáze prevence neboli předcházení vzniku odpadů. Tato fáze je jak českým, tak evropským, odpadovým právem preferována.¹⁷ Předcházení vzniku odpadů spočívá v tom, aby se věc, látka či materiál odpadem ani nestaly. Jedná se nejen o eliminaci odpadu, ale tento přístup rovněž směřuje k šetrnějšímu využívání přírodních zdrojů.¹⁸ Pokud bude odpad nahlížen ne jako odpad, ale jako surovina, nahradí surovinu primární – v tom spočívá šetrné využívání přírodních zdrojů. Zjednodušeně řečeno: nebude nutno pokácet strom, ale vezme se použitý papír a vyrobí se nový – recyklovaný. Z povahy věci lze tento přístup využít jen v některých oblastech, protože je neustále nutno balancovat přínos životnímu prostředí, riziko hrozící lidskému zdraví z některých druhů odpadů¹⁹ a ekonomický prospěch.

Princip předcházet vzniku odpadů pochází z hierarchie nakládání s odpady. Hierarchie nakládání s odpadem by se dala stručně a výstižně shrnout do čtyř slov: předcházet, opětovně použít, využít a odstranit. Nicméně hierarchii je třeba uplatňovat účelně s ohledem na povahu odpadů. Vzniku některých odpadů není možno předejít, dokonce by se to jevilo nevhodným. K tomuto problému referuji blíže v Kapitole 7.1. věnované předcházení vzniku odpadů. Některé odpady nelze opětovně použít či využít, například z toho důvodu, že by svými vlastnostmi mohly ohrozit lidské zdraví, a tak je bezpečné odstranění jediným možným způsobem nakládání s takovými druhy odpadů. Bude se jednat především o odpady nebezpečné, tedy odpady vykazující jednu nebo více nebezpečných vlastností dle Přílohy č. 2 k zákonu o odpadech. Zákon o odpadech v § 10 odstavci 1, věta za středníkem říká, že odpady, jejichž vzniku nelze zabránit, musí být využity případně odstraněny způsobem, který neohrožuje lidské zdraví a životní prostředí a je v souladu se zákonem a jeho prováděcími předpisy.

Hlavním cílem této diplomové práce je popsat obecnou právní úpravu nakládání s odpady. Jelikož se jedná pouze o obecnou právní úpravu odpadového hospodářství, snažím se pojednávat o nakládání s odpady pouze obecně z pohledu obecných a společných institutů.

---

¹⁷ Viz § 9a zákona o odpadech nebo *oficiální webová stránka MŽP ČR*, dostupné z [http://www.mzp.cz/cz/odpadove_hospodarstvi].

¹⁸ Viz *oficiální webová stránka Evropské agentury pro životní prostředí*, dostupné z [<http://www.eea.europa.eu/cs/themes/waste/intro>].

¹⁹ Například toxický či karcinogenní nebezpečný odpad apod.

Z tohoto důvodu se nezabývám zvláště komunálním odpadem, nebezpečným odpadem nebo vybranými výrobky, odpady a zařízeními. V rámci příslušných institutů uvádím změny, ke kterým došlo v roce 2013, co přinesly a jaký měly důvod. Rovněž konfrontuji českou právní úpravu s právní úpravou Evropské unie, jelikož se jedná o předobraz úpravy vnitrostátní. V těchto případech uvádím, co unijní úprava přinesla do zákona o odpadech a souvisejících předpisů, jakým způsobem ovlivňuje české odpadové hospodářství, a dovoluji si hodnotit, jak český zákonodárce unijní odpadové právo provádí ve vnitrostátní úpravě.

Kapitola 2

Prameny právní úpravy odpadového hospodářství

2. 1. Zákon o odpadech a související právní předpisy

Před rokem 1990 v České republice v podstatě neexistovala právní úprava nakládání s odpadem. Změna nastala až v roce 1991, kdy byl přijat první zákon upravující tuto oblast. Následovala další právní úprava v roce 1997, a to zákon č. 125/1997 Sb., o odpadech. Obě právní úpravy se ukázaly být pro praxi nepříliš zdařilými.²⁰

S plánovaným vstupem do EU vyvstala nutnost harmonizovat českou právní úpravu odpadového hospodářství s požadavky evropské odpadové legislativy. Proto byl přijat zákon číslo 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů. Zákon se systematicky řadí do právních předpisů upravujících odpadové hospodářství, potažmo do předcházení znečištění z lidské činnosti. Od doby svého přijetí byl mnohokrát novelizován, což nepřispívalo k jednoduché orientaci v jeho ustanoveních.²¹ V roce 2013 byl zákon o odpadech pozměněn novelou č. 169/2013 Sb. (dále jen "Novela"). Ta mimo jiné měla odstranit právě některé legislativně-technické nedostatky jako „chybné vnitřní odkazy, nejasné formulace, poznámky pod čarou apod.“²² To by mělo prospět snadnější orientaci v zákonných ustanoveních, která je esenciální zejména pro adresáty povinností vyplývajících ze zákona o odpadech.

---

²⁰ Viz ŘÍMANOVÁ, Dana. *Zákon o odpadech s komentářem včetně prováděcích předpisů s komentářem*. 3. vyd. Praha, Polygon, 2005, str. 96.

²¹ Viz ŘÍMANOVÁ, Dana. *Zákon o odpadech s komentářem včetně prováděcích předpisů*, 3. vydání, Praha, Polygon, 2005, str. 97.

²² Viz *Důvodová zpráva: k Novele zákona o odpadech*. Praha, 2013, str. 15.

Účelem zákona o odpadech je dle § 1 zákona upravit pravidla pro předcházení vzniku odpadů a pro nakládání s nimi, práva a povinnosti subjektů, které s odpady nakládají, působnost a pravomoc orgánů veřejné správy a v neposlední řadě zapracovávat požadavky Evropské unie.

Zákon o odpadech je úpravou obecnou, která se vztahuje na většinu způsobů nakládání s odpady, resp. na většinu druhů odpadů. Problematika odpadového hospodářství je nicméně širší. To, co splňuje definici odpadu, nutně nemusí být právně upraveno zákonem o odpadech. Zákon o odpadech vyčleňuje některé druhy odpadů ze své působnosti. Do této kategorie patří dle § 2 odst. 1, písmen a až h) zákona o odpadech: odpadní vody upravené zákonem o vodách, odpady drahých kovů upravené puncovním zákonem, radioaktivní odpady upravené atomovým zákonem, mrtvá těla zvířat, která uhynula jiným způsobem než porážkou podléhající úpravě obsažené v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009, (o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě o vedlejších produktech živočišného původu) a veterinárním zákoně, exkrementy upravené zákonem o hnojivech, nezachycené emise látek znečišťujících ovzduší zákonem o ochraně ovzduší, odpady plastických tržavin, výbušnin a munice upravené zákonem o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, vytěžené sedimenty z vodních nádrží a koryt vodních toků používané na zemědělském půdním fondu upravené zákonem o ochraně zemědělského půdního fondu.

Zvláštním případem je § 2 odstavec 1, písmeno i), které říká, že zákon se vztahuje na nakládání se všemi odpady, s výjimkou sedimentů přemísťovaných v rámci povrchových vod za účelem správy vod a vodních cest, předcházení povodním, zmírnění účinku povodní a období sucha nebo rekultivace půdy, je-li prokázáno, že nevykazují žádnou z nebezpečných vlastností uvedených v Příloze č. 2 k zákonu o odpadech. Lze pochybovat, zda se vůbec bude jednat o odpad, jelikož z formulace zákona vyplývá účel těchto sedimentů, a tím je jeho znovupoužití při správě vod a vodních cest. Tím dle mého názoru vyplývá i to, že osoba, která je držitelem takovýchto sedimentů, se jich ani nezbavuje, ani to nemá v úmyslu. Z definice odpadu by mohla přetrvávat pouze povinnost se takovýchto sedimentů zbavit. Kritérium původního účelu ani ohrožování životního prostředí by se v tomto případě dle mého názoru neuplatnilo. Bylo by možná na místě *de lege ferenda* uvažovat o stejném postupu jako u vytěžené zeminy (viz níže). Tím je vynětí sedimentů přemísťovaných za účelem správy vod a vodních cest z pojmu odpadu v rámci novelizace současného zákona o odpadech nebo přípravy nového zákona o odpadech.

Do ustanovení o působnosti zákona o odpadech zasáhla Novela, protože zrušila § 2 odstavec 2, písmeno j) zákona o odpadech. To se vztahovalo na nakládání s nekontaminovanou zemínou a jiným vytěženým přírodním materiálem. Ustanovení § 2 odstavce 1, písmene j) zákona o odpadech znělo tak, že zákon o odpadech se vztahuje na nakládání se všemi odpady, s výjimkou zemín a jiných přírodních materiálů vytěžených během stavebních činností, pokud vlastník prokáže, že budou použity v přirozeném stavu v místě stavby a že jejich použití nepoškodí nebo neohrozí životní prostředí nebo lidské zdraví. Jak uvádí důvodová zpráva Novely: „...*ustanovení logicky nenavazovalo na návěti odstavce, protože taková zemina ani nemůže naplnit definici odpadu. Z těchto důvodů bylo ustanovení přesunuto do samostatného odstavce, a to ve znění, které přesně odpovídá čl. 2 odst. 1 písm. c) rámcové směrnice. Směrnice vyjímá ze své působnosti nekontaminovanou zeminu a jiný přírodní materiál splňující určité podmínky, pojem nekontaminovaná zemina však nedefinuje. Pro účely kontroly proto bude za takovou zeminu považována ta, která nepoškozuje nebo neohrožuje životní prostředí.*“²³ Dle nového § 2 odstavec 3) zákona o odpadech, se právní úprava nevztahuje na nakládání s nekontaminovanou zemínou a jiným materiálem vytěženým během stavební činnosti za splnění aby bylo zajištěno, že vytěžený materiál bude použit ve svém přirozeném stavu, pro účely předmětné stavby a na místě, kde byl vytěžen. Čili se jedná o materiál, který se díky znovupoužití nezačlení do režimu odpadů, nestane se vůbec odpadem – ani nenaplní definiční požadavky pojmu odpadu. Jako poznámku dodávám, že odpady ze stavebních činností jsou co do objemu nejvýraznější položkou celkové produkce odpadů v České republice.²⁴

Zákon o odpadech se dle § 3 odstavec 2) na některé záležitosti vztahuje subsidiárně. Jsou jimi nakládání s těžebním odpadem, s nepoužitelnými léčivy a návykovými látkami a s vedlejšími produkty živočišného původu. Na vedlejší produkty živočišného původu se vztahují stejné právní předpisy jako na mrtvá těla zvířat, která uhynula jiným způsobem než porážkou. Pro ujasnění dodávám, že dle ustanovení čl. 8, písmene f) výše zmíněného Nařízení 1069/2009 je pojem mrtvá těla zvířat, která uhynula jinak než porážkou, včetně zvířat usmrčených za účelem vymýcení nákazy zvířat odstraňovaných v souladu se zvláštními předpisy, pojmem, který je podmnožinou pojmu vedlejší produkty živočišného původu. Článek 8, písmeno f), bod I) Nařízení k tomu stanoví: „*Materiál kategorie 1 zahrnuje tyto*

---

²³ Viz *Důvodová zpráva: k Novele zákona o odpadech*. Praha, 2013., str. 35-36.

²⁴ Viz *Zpráva o životním prostředí České republiky za rok 2012*, Praha, 2013, str. 153. nebo *Šestá hodnocení zpráva o plnění nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky, za rok 2012*, Praha, 2010, tabulka 2 - str. 9.

vedlejší produkty živočišného původu: zvířata, která uhynula jinak než porážkou nebo usmrcením k lidské spotřebě, včetně zvířat usmrcených za účelem tlumení nákazy.“²⁵

Na rozdíl od § 2 odstavec 1) zákona o odpadech, stanoví zákon v § 2 odstavci 2) svoje subsidiární²⁶ použití jako úpravy obecné. Zákona o odpadech se podpůrně užije při nakládání s těžebním odpadem, pokud speciální úprava obsažená v zákoně č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem nestanoví jinak. Stejně se bude dle § 2 odstavce 2 postupovat i při nakládání s nepoužitelnými léčivými a návykovými látkami (zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech) a s vedlejšími produkty živočišného původu (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009 ze dne 21. října 2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči).

Zvláštní druhy odpadů upravují dva zákony, které se systematicky stejně jako zákon o odpadech řadí do právních předpisů odpadového hospodářství, ale jejich problematika je vyčleněna z obecné právní úpravy nakládání s odpady. Prvním je zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a druhým je již výše zmíněný zákon č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem.

Zákon o obalech byl přijat jako prostředek k zajištění plné slučitelnosti se směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 96/62/ES a se souvisejícími předpisy.²⁷ Zákon o obalech je se zákonem o odpadech ve vztahu speciality a subsidiarity,²⁸ což je vyjádřeno v §1 odstavci 3 zákona o obalech: na nakládání s odpady z obalů se vztahují právní předpisy platné pro hospodaření s odpady, pokud tento zákon nestanoví jinak. To znamená, že se použije obecné úpravy zákona o odpadech, pokud speciální úprava zákona o obalech nestanoví jinak.

Zákon č. 477/2001 Sb., o nakládání s těžebním odpadem je transpozicí Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/21/ES.²⁹ Stejně jako zákon o obalech je i zákon o

---

²⁵ Viz Úřední věstník Evropské unie, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009 ze dne 21. října 2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a o zrušení nařízení (ES) č. 1774/2002 (nařízení o vedlejších produktech živočišného původu), zdroj [www.eur-lex.eu]

²⁶ Viz GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 69.

²⁷ Viz *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 477/2001 Sb., o obalech*, Praha, 2001, str. 34.

²⁸ Viz *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 477/2001 Sb., o obalech*, Praha, 2001, str. 35.

²⁹ Viz *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem*, Praha, 2008, str. 27.

nakládání s těžebním odpadem v poměru speciality a subsidiarity k zákonu o odpadech, což vyjadřuje § 2 odstavec 2, písmeno a) zákona o těžebním odpadu, které říká, že nestanoví-li zákon o nakládání s těžebním odpadem jinak, vztahuje se zákon o odpadech i na nakládání s těžebním odpadem.³⁰

Právní úprava nakládání s odpady je provázána s celou řadou právních předpisů systematicky zařazených do obecné části práva životního prostředí. Zmiňuji ve stručnosti pouze dva. Prvním je zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, který výrazně ovlivňuje provozovatele některých zařízení, kde se nakládá s odpady. To je z toho důvodu, že Příloha č. 1 k zákonu o integrované prevenci uvádí kategorie činností, které podléhají řízení o vydání integrovaného povolení, a jednou z kategorií je i nakládání s odpady. Jak stanoví § 1 odstavec 1) zákona o integrované prevenci, účelem je dosažení vysoké úrovně ochrany životního prostředí jako celku. Rok 2013 přinesl rozsáhlou novelu tohoto zákona pod číslem 69/2013 Sb. Podrobně se jí zabývám v Kapitole 6.

Druhým právním předpisem je zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Dle § 1 odstavce 2 zákona o posuzování vlivů podléhají posuzování vlivů na životní prostředí tímto zákonem vymezené záměry a koncepce, jejichž provedení by mohlo závažně ovlivnit životní prostředí. Dle Přílohy č. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí jsou takovými záměry například zařízení k odstraňování nebezpečných odpadů nebo odstraňování ostatních odpadů, ty podléhají posuzování vlivů vždy. Záměrem vyžadujícím zjišťovací řízení dle Přílohy 1 je zařízení ke skladování, úpravě nebo využívání nebezpečných odpadů, zařízení k fyzikálně – chemické úpravě energetickému využívání nebo odstraňování ostatních odpadů. Zjišťovací řízení je podle Přílohy č. 2 k zákonu o posuzování vlivů takové řízení, kdy příslušný úřad zjišťuje, zda a v jakém rozsahu může záměr vážně ovlivnit životní prostředí a místní obyvatelstvo.

Jak již bylo uvedeno, při nakládání s odpady může docházet a dochází k zatěžování životního prostředí prostřednictvím jednotlivých složek životního prostředí. Aby toto zatížení nebylo nadměrné, resp. aby bylo v souladu se zákonem, složkové zákony stanoví různé omezující podmínky. Takovým zákonem je například zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší. Ten se uplatní například při energetickém využívání odpadů jejich spalováním nebo při odstraňování odpadů jejich spalováním. Tedy vždy při činnostech, kdy je třeba zvláštní

---

³⁰ Jedním z důvodů vyčlenění je i gesce Českého báňského úřadu dle § 17 odstavec 1, písmeno a) zákona o těžebním odpadu.

opatrnosti při nakládání s odpadem, aby nedošlo k nepovolenému úniku škodlivých látek do ovzduší.

Z prováděcích předpisů je třeba uvést některé vyhlášky Ministerstva životního prostředí. Jsou jimi vyhláška č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů, vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, vyhláška č. 376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů nebo vyhláška č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu. Prováděcím předpisem je i nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky.

2.2. Unijní a mezinárodní právo odpadového hospodářství

Výše uvedené se vztahuje k vnitrostátním právním předpisům. V právní úpravě nakládání s odpady se uplatňuje evropské právo. Podle článku 4, odst. 2, písmene e) Smlouvy o fungování Evropské unie má Unie tzv. sdílenou pravomoc pro oblast životního prostředí. To znamená dle článku 2 odst. 2 SFEU, že „*Svěřují – li v určité oblasti Smlouvy Unii pravomoc sdílenou s členskými státy, mohou v této oblasti vytvářet a přijímat právně závazné akty Unie i členské státy. Členské státy vykonávají pravomoc v rozsahu, v jakém ji Unie nevykonala.*“³¹

Směrnice č. 2008/98/ES, o odpadech neboli Rámcová směrnice o odpadech se v odstavci 49 Preambule vyjadřuje takto „*Jelikož cíle této směrnice, totiž ochrany životního prostředí a lidského zdraví, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a proto ho může být z důvodu rozsahu nebo účinků této směrnice lépe dosaženo na úrovni Společenství, může Společenství přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity podle článku 5 Smlouvy. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné k dosažení tohoto cíle.*“³²

Evropská unie na základě primárního práva především prostřednictvím sekundárních právních předpisů ovlivňuje obsah právní úpravy životního prostředí. Směrnice a nařízení stanoví základní limity odpadového hospodářství jako je hierarchie nakládání s odpady, zřízení systému integrovaného povolování provozu některých zařízení, vypracování plánů odpadového hospodářství a hodnocení jejich dodržování nebo monitorování vlivu povolených

---

³¹ Viz *Lisabonská smlouva: konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*. 2. přepracované a doplněné vydání, Editor Jana Francová, Praha, Polygon, 2009, str. 64.

³² Viz Úřední věstník Evropské unie, *Rámcová směrnice o odpadech*, Štrasburk, 2008, str. 6.

zařízení na životní prostředí. Sebraná data se kontrolují a následně předávají zpět příslušnému orgánu EU, kterým je Komise.³³

Unijní sekundární právní předpisy tvoří zejména směrnice. V minulosti se jednalo především o Směrnici Rady 91/689/EHS, o nebezpečných odpadech, a Směrnici Rady 75/439/EHS, o nakládání s odpadními oleji. Směrnice byly v roce 2008 nahrazeny tzv. Rámcovou směrnicí o odpadech č. 2008/98/ES. Rámcová směrnice o odpadech poskytuje souhrnný legislativy odpadového hospodářství. Vytýčuje principy jako soběstačnost a znečišťovatel platí, nastavuje hierarchii s nakládáním s odpady a vysvětluje ji jako nejlepší celkovou volbu mezi narušením životního prostředí a narušením fungování vnitřního trhu. „EP přijal na zasedání návrh směrnice o odpadech. Tato legislativa, na jejímž znění se EP dohodl s Radou, zavádí cíle pro opětovné využití a recyklaci odpadu, jež mají být dosaženy do roku 2020. Ukládá také členským státům povinnost vypracovat závazné programy pro předcházení vzniku odpadu. (...) Směrnice v neposlední řadě stanoví také definice a základní pravidla pro veškerou další legislativu v této oblasti.“³⁴ Rámcová směrnice se tak stala stěžejním unijním odpadovým předpisem, s povinností začlenit právní úpravu do národních právních řádů.

Z dalších sekundárních předpisů jmenuji Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2000/53/ES, o vozidlech s ukončenou životností, Směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2006/66/ES, o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech a o zrušení směrnice 91/157/EHS a Nařízení Rady (EU) č. 333/2011, kterým se stanoví kritéria, kdy určité typy kovového šrotu přestávají být odpadem ve smyslu Rámcové směrnice o odpadech. Provedení těchto směrnic bylo jednou ze změn, které přinesla Novela zákona o odpadech. V případě Směrnice 2000/53/ES, o autovracích, došlo k nesprávné transpozici, kde už bylo zahájeno řízení pro porušení smlouvy, a Česká republika tak byla nucena transpozici co nejrychleji opravit. V případě Směrnice 2006/66/ES, o bateriích a akumulátorech, byla Česká republika vyzvána, aby podala vysvětlení, proč byla v českém právním řádu provedena neúplně. Český zákonodárce proto zařadil opravu těchto nedostatků do Novely.³⁵ Směrnice 2000/53/ES, o vozidlech s ukončenou životností a Směrnice 2006/66/ES, o bateriích a akumulátorech spadají do Části IV. zákona o odpadech o vybraných výrobcích, odpadech a

---

³³ Viz Rámcová směrnice o odpadech např. čl. 11, odstavec 5 nebo čl. 37, odst. 1) atd.

³⁴ Viz *oficiální webová stránka Evropského Parlamentu*. Sekce: Dokumenty. Dostupné z: [<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=IM-PRESS&reference=20080613BRI31573&secondRef=ITEM-006-CS&format=XML&language=CS>].

³⁵ Viz *Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech*. Praha, 2013., str. 34-35.

zařízeních, tudíž se jimi tato práce blíže nezabývá. Uvedená novela začlenila do zákona o odpadech odkaz na Nařízení č. 333/2011.³⁶ Nařízením č. 333/2011 se zabývá v Kapitole 3 v rámci definování pojmu odpad a toho, co se jím nestává nebo co jím přestává být. Posledním sekundárním předpisem, který zmiňuji, je Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) a č. 1013/2006, o přepravě odpadů, které se použije pro přeshraniční přepravu odpadů. To znamená, že se tohoto Nařízení užije pro dovoz odpadů do České republiky, převoz přes Českou republiku a vývoz z ní.³⁷

Z mezinárodní úpravy v širším smyslu je vhodné zmínit některé mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána. Dle čl. 10 Ústavy České republiky: „*Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví – li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.*“ Mezinárodní smlouvy téměř výlučně a z povahy věci reagují na problémy, které překračují hranice států, a je přínosné řešit je nadnárodní cestou.³⁸ Mezinárodními úmluvami, které se zabývají odpadovou problematikou, jsou Basilejská úmluva o řízení přeshraničního pohybu nebezpečných odpadů a jejich zneškodnění a Stockholmská úmluva o perzistentních polutantech. Basilejská úmluva byla implementována do Nařízení Komise (ES) č. 1547/1999 ze dne 12. července 1999, kterým se stanoví kontrolní postupy podle nařízení Rady (EHS) č. 259/93 pro přepravu některých druhů odpadů do některých zemí, a Stockholmská úmluva do Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 ze dne 29. dubna 2004 o perzistentních organických znečišťujících látkách a o změně směrnice 79/117/EHS, čímž se staly součástí evropského práva.

Kapitola 3

Pojem odpadu

Právní úprava zákona o odpadech stojí na definici základního pojmu odpad. Pro další výklad je nutno tento pojem definovat.

3. 1. Základní pojem dle zákona o odpadech – ODPAD a jeho definice

³⁶ Viz *Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech*. Praha, 2013., str. 34.

³⁷ Viz oficiální webová stránka MŽP ČR, [http://www.mzp.cz/cz/narizeni_epes_odpady].

³⁸ Viz DAMOHORSKÝ, Milan. *Učebnice práva životního prostředí*. 3. vyd., Praha, C. H. Beck, 2010, str. 99.

Zákon o odpadech stanoví ve svém § 3 odstavec 1, že: „*Odpadem je každá movitá věc, které se osoba zbavuje, nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit.*“ Do účinnosti Novely bylo součástí definice odpadu jedna kumulativně³⁹ formulovaná podmínka: „*...a přísluší do některé ze skupin odpadů uvedených v příloze č. 1 k tomuto zákonu.*“ Tedy věc, která splňovala některé z kritérií, aby mohla být zařazena jako odpad, musela ještě spadat do přílohy č. 1 k zákonu Skupiny odpadů. Tato příloha byla předmětnou novelou zrušena bez náhrady. Důvodová zpráva k novele uvádí toto: „*Vypouští se příloha, která obsahuje přehled skupin odpadů a zároveň všechny odkazy na ni. Tento přehled byl předmětem revize na úrovni EU a byl bez náhrady vypuštěn, takže odkaz na něj není součástí platné definice pojmu odpad podle čl. 3 odst. 1 rámcové směrnice. Není tedy již žádný důvod pro existenci této přílohy v zákoně o odpadech.*“⁴⁰ Rámcová směrnice v článku 3, odstavec 1) říká, že odpadem je jakákoli látka nebo předmět, kterých se držitel zbavuje nebo má v úmyslu se zbavit nebo se od něho požaduje, aby se jich zbavil. Tudíž nestanoví podmínku spadat do přílohy o skupinách odpadů jako nutnou k naplnění definice odpadu.

První část definice pojmu odpad je jednoduchá. Dle § 3 odstavce 1) se odpadem rozumí každá movitá věc. To *a contrario*⁴¹ znamená, že nemovitost odpadem být nemůže. Pro srovnání, Rámcová směrnice o odpadech v článku 3 odstavec 1) definuje odpad jako jakoukoli látku nebo předmět. První otázka vyvstává nad výrazem *jakákoli* (v AJ *any*). Rámcová směrnice dle jazykového výkladu⁴² zřejmě připouští, že i nemovitá věc⁴³ by mohla být odpadem.⁴⁴ Český zákonodárce tedy zúžil pojem odpadu pouze na věci movité.⁴⁵ Podle mého názoru je velmi těžké představit si, že by se nemovitá věc mohla stát odpadem. Považuji proto zúžení na věci movité za rozumné. Druhou otázkou je, zda české právo rozumí pod označením *věc* dle znění zákona o odpadech širší okruh záležitostí, než rozumí směrnice pod označením *látka* nebo *předmět* (v AJ *substance or object*). Dle § 489 platného a účinného občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. se věcí rozumí vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. Toto široké pojetí nahrává spíše názoru, že český výraz věc je v současnosti

³⁹ Viz GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 42.

⁴⁰ Viz *Důvodová zpráva k novele zákona o odpadech č.169/2013 Sb.*, Praha, 2013, str. 35.

⁴¹ Viz GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 147.

⁴² Viz GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 147.

⁴³ Viz § 498 odst. 1 NOZ.

⁴⁴ Viz *rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 7. 9. 2004 č. C-1/03, Van de Walle a ostatní*, bod 40) Právního rámce, str. 16, „*pokud musí být půda za účelem své dekontaminace odvezena. V takovém případě není již půda, jakmile je vykopána, prvkem prostředí, ale movitou věcí, kterou protože je smíšená s náhodně vypuštěnými látkami kvalifikovanými jako odpad, lze těmto odpadům postavit naroveň.*“

⁴⁵ Viz §498 odst. 2 NOZ.

naopak širší, protože nově jsou věcmi i práva a další nehmotné statky.⁴⁶ Nicméně problémem je, jak by se cokoli nehmotného mohlo stát v právním slova smyslu odpadem. I přesto je dle mého názoru české pojetí odpadu jako věci širší než to evropské.

Druhá část definice odpadu dle zákona o odpadech je složitější. Definice odpadu dle § 3 odstavce 1) zákona zní tak, že odpadem je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit. Dle jazykového výkladu zákon dává na výběr ze tří alternativ, a je třeba splnit alespoň jednu, aby došlo k naplnění pojmových znaků odpadu. První dvě podmínky spočívají v subjektivním pohledu osoby zbavující se, třetí v hledisku objektivním.

První subjektivní hledisko pojmu odpad je formulováno tak, že odpadem je každá movitá věc: „..., *které se osoba zbavuje...*“. Spočívá tedy v jednání osoby směřující ke zbavení se věci. Druhým subjektivním hlediskem je: „... *nebo má úmysl se zbavit...*“. Jelikož se jedná o subjektivní hledisko na věc, která se stává (ale nemusí se stát) odpadem, je problematické a mohou vznikat pochybnosti. V této souvislosti je třeba uvést Novelu. Ta zpřehlednila postup, kdy se rozhoduje v pochybnostech, zda se jedná o odpad či nikoliv. Novela doplnila odstavec 8 k § 3 zákona o odpadech, resp. přesunula znění ustanovení § 78 zákona o odpadech. Ustanovení § 3, odstavec 8) nově zní, že v pochybnostech rozhoduje krajský úřad na žádost vlastníka movité věci nebo z moci úřední. Z důvodové zprávy k Novele: „*Doplňuje se ustanovení o rozhodování v pochybnostech, které bylo dosud obsaženo pouze v kompetenčních ustanoveních v § 78. Vzhledem k připomínkám z praxe, podle nichž není zcela jasná otázka formy návrhu a s tím související problém účastenství správního orgánu v případě podání návrhu, se nově rozlišuje forma podání u vlastníka věci a správního orgánu. Správní orgány, např. Česká inspekce životního prostředí, nově nebudou podávat žádost, ale podnět.*“⁴⁷ K tomu dodávám, že úmysl zbavit se movité věci se dle dikce § 3 odstavce 3) zákona o odpadech předpokládá, pokud původní účelové určení této movité věci zaniklo a její vlastník v řízení o odstranění pochybností podle § 3 odstavce 8) zákona o tom neprokáže opak.

Jediné objektivní hledisko v rámci definice odpadu spočívá ve znění poslední části § 3 odstavce 1) zákona, která zní „... *má povinnost se jí zbavit.*“ Držitel má tudíž objektivně

---

⁴⁶ Viz *Důvodová zpráva k NOZ*, Praha, 2012, str. 117.

⁴⁷ Viz *Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech*, Praha, 2013, str. 36.

stanovenu povinnost se takové movité věci zbavit, čímž se tato věc stává odpadem. Zákon o odpadech stanoví obsah povinnosti zbavit se věci v § 3 odstavce 4): „*Osoba má povinnost zbavit se věci, jestliže ji nepoužívá k původnímu účelu...*“ Prvním zákonným předpokladem pro naplnění skutkové podstaty povinnosti ke zbavení se věci jako odpadu je, aby určitá movitá věc přestala sloužit svému původnímu účelu. Aby držitel takové věci skutečně vznikla povinnost zbavit se jí jako odpadu, předpokládá zákon v § 3 odstavci 4) splnění dvou alternativně⁴⁸ stanovených podmínek. První alternativní podmínkou je, že věc, kterou již její držitel⁴⁹ nepoužívá k původnímu účelu, je zároveň věcí, která ohrožuje životní prostředí. Ustanovení míří k ochraně životního prostředí, neboť taková věc je zdrojem jeho ohrožení, a držitel takové věci vzniká povinnost se jí zbavit jako odpadu.

Druhá alternativa, která vyvolá povinnost zbavit se movité věci jako odpadu, je ta, kdy držitel tuto věc nepoužívá k původnímu účelu a zároveň dle § 3 odstavce 4 zákona o odpadech: „*...věc byla vyřazena na základě zvláštního předpisu.*“ Zvláštním předpisem se dle zákona v tomto případě rozumí například zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. Tato alternativa směřuje k ochraně lidského zdraví a bezpečnosti. Tyto hodnoty by mohly být takovou věcí (resp. odpadem) ohroženy, a zákon proto stanoví povinnost takto ohrožující věci se zbavit.

Movitá věc tedy přestala z nějakého důvodu splňovat požadavky, které na ni její držitel má. Přestává plnit určitý účel a držitel má vůli se jí zbavit. Pro pojem odpadu je proto nezbytné vymezit, čím se rozumí zbavení se movité věci. Definice zbavení se věci je klíčovou v časovém určení, kdy se movitá věc stává odpadem. Je to také okamžik, kdy se s ní začíná nakládat jako s odpadem. Zákon stanoví v § 3 odstavci 2): „*Ke zbavování se odpadu dochází vždy, kdy osoba předá movitou věc...*“ Tudiž to, kdy se movitá věc stává odpadem, je její předání k dalšímu nakládání za splnění definičních znaků pojmu odpad uvedených výše. Předání odpadu musí být za určitým účelem nebo určité osobě. Účelem předání zákonodárce určil využití nebo odstranění. Dle § 3 odstavce 2 lze odpad předat k využití nebo odstranění přímo, nebo s mezičlánkem, a to předáním odpadu osobě oprávněně ke sběru nebo výkupu odpadů. Sběrem se dle § 4 odstavce 1, písmene m) rozumí soustředování odpadů, aby mohly být dále využity či odstraněny. Výkup je dle § 4 odstavce 1, písmene n) sběr, kdy oprávněná osoba odpady za účelem využití či odstranění vykupuje za sjednanou cenu. Jedná se tedy o úplatný sběr.

---

⁴⁸ Viz GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 44.

⁴⁹ Viz § 987 NOZ ve spojení s § 989 odst. 1 NOZ.

Legislativně poslední způsob zbavení se odpadu je dle § 3 odstavce 2, poslední věty jeho odstranění samotným držitelem odpadu. Tady se movitá věc stává odpadem bez toho, že by byla dále předána. Neplatí časové určení zbavení se předáním. Uplatní se pouze subjektivní hledisko držitele movité věci. Ten sám nakládá s věcí jako s odpadem, a to faktickým jednáním – odstraněním věci.

Novelizace roku 2013 zasáhly i do pojmu odpad. Definice odpadu byla pozměněna zejména zrušením Přílohy č. 1 Skupiny odpadů, vyloučením nekontaminované zeminy z pojmu odpadu jako takového⁵⁰, nebo vložением odkazu na Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 333/2011, kterým se určí kritéria pro stanovení, kdy určité typy kovového šrotu přestávají být odpadem.

3.2. Kategorie věcí, které se odpadem nestávají

Díky unijnímu právu (resp. Rámcové směrnici o odpadech) jsou některé věci v režimu, kdy se nestávají odpadem, ač by splňovaly jeho definiční znaky. Popřípadě se do něj dostávají i věci, které odpadem byly, a z nějakého důvodu jím přestaly být.

Kategorie věcí, které se odpadem nestávají, obsahuje zákon o odpadech v § 3 odstavci 5. Ustanovení mívá na tzv. vedlejší produkty. Jsou to takové produkty, které vznikají při výrobě, ale nejsou jejím cílem. Vedlejší produkty musí kumulativně splnit čtyři další podmínky, aby je bylo možno označit za vedlejší produkty, a jako takové je vyřadit z označení odpadu. Vedlejší produkt musí vznikat jako nedílná součást výroby, musí být zajištěno jeho další využití, toto využití musí být možné bez dalšího zpracování a v souladu se zvláštními právními předpisy. Všechny podmínky na vedlejší produkt jsou zastřešeny požadavkem ochrany životního prostředí a lidského zdraví. Jinak řečeno, musí být zaručeno, že další využití vedlejšího produktu nebude mít žádný nepříznivý dopad ani na jedno.

3.3. Kategorie věcí, které přestaly být odpadem

Druhou skupinu tvoří věci, které byly odpadem, ale z nějakého důvodu jím přestaly být. Zákon o odpadech v § 3 odstavec 6) uvádí, že takový odpad musí být nejprve předmětem některého ze způsobů využití. Využitím odpadů se rozumí dle § 4 odstavec 1, písmene q): *„činnost, jejímž výsledkem je, že odpad slouží užitečnému účelu tím, že nahradí materiály používané ke konkrétnímu účelu nebo že je k tomuto konkrétnímu účelu upraven.“* Příloha č. 3 k zákonu o odpadech uvádí příkladný výčet způsobů využití. Jsou jimi mimo jiné rafinace použitých olejů nebo aplikace do půdy.

---

⁵⁰ Viz GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 42.

Odpad, který byl předmětem některého způsobu využití dle Přílohy č. 3 nebo jiného, musí kumulativně splnit další čtyři podmínky. Jsou jimi dle § 3 odstavce 6, písmen a - d : pokud se takový druh odpadu běžně využívá ke konkrétním účelům, existuje pro něj trh nebo je poptáván, splňuje technické požadavky pro konkrétní účely stanovené zvláštními právními předpisy nebo normami použitelnými na výrobky a jeho využití je v souladu se zvláštními právními předpisy - například se zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky. Bodem č. 3 Přílohy č. 3 k zákonu o odpadech je podpora využívání a recyklace látek, které vznikají nebo se používají v technologickém procesu, a případné využívání a recyklace odpadu. Tento bod se řídí hierarchií nakládání s odpadem. Látky, které jsou během technologického procesu vylučovány a vráceny zpět do něj, se nestávají odpadem. Stejně jako takový technologický postup nebo proces, ve kterém se upotřebí věc, která odpadem byla, a přestává jím být právě díky využití nebo recyklaci.

K uvedeným podmínkám může přistupovat ještě jedna v závislosti na typu odpadu. Ta vyplývá z § 3 odstavce 6, písmene e) zákona o odpadech. Písmeno e) bylo do zákona vloženo Novelou jako odkaz na Nařízení Rady (EU) č. 333/2011, kterým se stanoví kritéria vymezující, kdy určité typy kovového šrotu přestávají být odpadem.⁵¹ Nařízení provedlo část Rámcové směrnice o odpadech. Paragraf 3, odst. 6, písmeno e) zákona o odpadech říká, že v konkrétním případě by odpad musel splnit ještě další zvláštní kritéria stanovená přímo použitelnými předpisy Evropské unie – například Nařízením č. 333/2011. Z odstavce 1 preambule uvedeného Nařízení vyplývají důvody pro vyčlenění určitých typů kovového šrotu z odpadu: „Z vyhodnocení některých toků odpadu vyplývá, že pro recyklační trhy s kovovým šrotem by bylo přínosem, kdyby byla vypracována zvláštní kritéria stanovující, kdy kovový šrot získaný z odpadu přestává být odpadem. Tato kritéria by měla zajistit vysokou úroveň ochrany životního prostředí.“⁵²

---

⁵¹ Viz *Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech*, Praha, 2013, strana 34.

⁵² Viz *Úřední věstník EU, Nařízení Parlamentu a Rady (EU) č. 333/2011 ze dne 31. března 2011, kterým se stanoví kritéria, kdy určité typy kovového šrotu přestávají být odpadem ve smyslu Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2008/98/ES, o odpadech*, dostupné z [http://eur-lex.europa.eu/].

Kapitola 4

Hierarchie způsobů nakládání s odpady

Stěžejním principem, který přinesla do zákona o odpadech Rámcová směrnice, je systematická posloupnost činností v rámci odpadového hospodářství.⁵³ To znamená, že během životního cyklu odpadu se s ním nakládá různými způsoby, které mají různou míru negativního vlivu na životní prostředí. A právě dle rozsahu tohoto negativního vlivu jsou logicky uspořádány a v souhrnu vytváří tzv. hierarchii způsobů nakládání s odpadem.

Zákon o odpadech neposkytuje definici hierarchie způsobů nakládání s odpady. Je třeba podívat se do Rámcové směrnice o odpadech, která hierarchii definuje ve své preambuli v odstavci 31 slovy „*Hierarchie způsobů nakládání s odpady stanoví pořadí priorit toho, co obecně představuje nejlepší celkovou volbu z hlediska životního prostředí v rámci právních předpisů a politiky v oblasti nakládání s odpady.*“⁵⁴ Přičemž v otázce hierarchie způsobů nakládání s odpady je třeba upřednostňovat její praktické uplatňování.⁵⁵ Hierarchie způsobů nakládání s odpady je vůdčím principem, který byl přijat do odpadového hospodářství pod vlivem komunitárního zákonodárství. Do zákona byl na základě článku 4) Rámcové směrnice vložen nový paragraf 9a, který stanoví pětistupňovou hierarchii: předcházení vzniku odpadů, příprava k opětovnému použití, recyklace, jiné využití, například energetické, a na závěr odstranění. Zákon o odpadech v souladu s Rámcovou směrnicí o odpadech⁵⁶ stanoví v § 9a odstavec 2 zákona o odpadech možnost odchýlit se o hierarchie způsobů nakládání s odpadem, a to v případě, že se prokáže, že je to vhodné. Vhodnost se určí na základě posouzení životního cyklu celkových dopadů zahrnujících vznik odpadu a nakládání s ním. Nicméně zákon ani prováděcí předpisy neuvádí žádná kritéria výrazu vhodnost. Tudiž pro srovnání, Rámcová směrnice v článku 4, odstavec 2) uvádí, že státy přijmou při uplatňování hierarchie opatření, která podpoří možnosti představující nejlepší celkový výsledek z hlediska životního prostředí. A právě tento nejlepší výsledek může v určitých případech znamenat nutnost odchýlit se od hierarchie. Dle mého názoru vyjádření Rámcové směrnice opět lépe postihuje smysl hierarchie, stejně jako smysl odchýlení se od ní.

---

⁵³ Pojem byl vložen euronovelou.

⁵⁴ Viz Úřední věstník, *Rámcová směrnice o odpadech*, Štrasburk, 2008, str. 4.

⁵⁵ Odstavec 6) Preambule Rámcové směrnice o odpadech.

⁵⁶ Článek 4, odstavec 2) Rámcové směrnice o odpadech.

V rámci nakládání s odpadem v užším smyslu (kromě předcházení vzniku odpadů) je primárním cílem nakládat s odpadem jinými způsoby než jej odstraňovat. Odstraňování by mělo stát až na samotném konci jako *ultima ratio*. Formy nakládání s odpadem jsou hierarchicky uspořádány dle životního cyklu odpadu (popř. budoucího odpadu) a toto uspořádání je třeba dodržovat. Jasným cílem je minimalizovat dopady na lidské zdraví a na životní prostředí, čili dodržení závazků stanovených zákonem o odpadech. Nicméně, některé odpady vykazují takové vlastnosti, že je naopak přínosnější pro lidské zdraví a životní prostředí hierarchii způsobů nakládání s odpady nedodržet – výše uvedené praktické uplatňování hierarchie. Příkladem může být odpad vyhodnocený jako nebezpečný z důvodu infekčnosti⁵⁷, který je na místě odstranit v souladu se zákonem o odpadech a dalšími právními předpisy.

Členské státy jsou na základě článku 37 odstavec 1) Rámcové směrnice o odpadech povinny podávat každé tři roky Evropské komisi hlášení o plnění cílů odpadového hospodářství. K provedení této povinnosti vydala dne 18. dubna 2012 EK prováděcí rozhodnutí, kterým se zavádí dotazník pro kontrolní zprávy členských států o provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech. Dotazník má ulehčit zpracovávání dat, tím, že vytyčil body, které by měla kontrolní zpráva zahrnovat. K otázce hierarchie EK požaduje, aby členský stát uvedl konkrétní právní kroky, kterými byla hierarchie včleněna do národního právního řádu, a to včetně výjimek z hierarchie. Dále EK požaduje sdělení konkrétních příkladů kategorií toků odpadů, které se od hierarchie odchýlily a „je třeba prokázat, jakým způsobem dokáže členský stát zaručit, že je odchylka od hierarchie způsobů nakládání s odpady stále objektivně odůvodněna.“⁵⁸

Kapitola 5

Plány odpadového hospodářství

Zákon o odpadech stanoví § 9a princip hierarchie způsobů nakládání s odpady. Nicméně, jak jsem podotkla výše, zákon o odpadech jej nedefinuje, ani jej příliš nerozvádí. Právním institutem, který konkretizuje, v čem hierarchie způsobů nakládání s odpady spočívá, je plán odpadového hospodářství, resp. soustava plánů odpadového hospodářství. Tyto plány stanoví cíle, kterých je třeba v odpadovém hospodářství dosáhnout, a opatření, která je třeba

⁵⁷ Viz Příloha č. 2 k zákonu o odpadech, kód H9.

⁵⁸ Viz *Prováděcí rozhodnutí Komise ze dne 18. 4. 2012, kterým se zavádí dotazník pro zprávy členských států o provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech*, Brusel, 2012, str. 4.

učinit, ke zmírnění negativních účinků na lidské zdraví a životní prostředí, a to v rámci jednotlivých způsobů nakládání dle hierarchie.

Zákonná úprava plánů odpadového hospodářství je obsažena v §§ 41 – 44 zákona o odpadech. Společná ustanovení o plánech odpadového hospodářství obsahuje § 41 zákona. Plány odpadového hospodářství se dle § 41 odstavce 2) zákona o odpadech zpracovávají za účelem vytváření podmínek předcházení vzniku odpadů a nakládání s nimi podle zákona o odpadech. Plány odpadového hospodářství se zpracovávají na několika úrovních. Plán odpadového hospodářství České republiky zpracovává ministerstvo, krajský plán odpadového hospodářství kraj v samostatné působnosti a plán odpadového hospodářství původce příslušný původce odpadů. Novela zrušila povinnost zpracovávat plán odpadového hospodářství pro “běžné“ původce odpadů, a ta tak nadále přetrvává pouze obcím, a to pouze některým dle zákonných kritérií § 44 odstavce 1) zákona o odpadech. Společně tvoří ucelenou soustavu, která je hierarchicky uspořádána. Nadřazeným je Plán odpadového hospodářství, s jehož závaznou částí musí být níže postavené plány v souladu (plán obce musí být v souladu se závaznou částí plánu kraje, a tím v souladu s plánem České republiky).⁵⁹

Plány odpadového hospodářství České republiky a krajů jsou dle § 41 odstavce 4) zákona přístupné veřejnosti, tudíž do nich lze nahlížet, pořizovat si z nich výpisy, opisy nebo kopie. Zákon stanoví krajům v § 43 odstavce 12) povinnost zveřejňovat plán a jeho změny na portálu veřejné správy nebo jiným vhodným způsobem. Těmito prostředky je zajištěno, aby veřejnost měla možnost vytvořit si přehled o jejich obsahu, a to vše v souladu s článkem 4 Rámcové směrnice o odpadech. Ten stanoví členským státům povinnost zajistit, aby samotný proces vzniku odpadových politik byl zcela transparentní a dodržoval „*pravidla vnitrostátního plánování ohledně konzultací a zapojení občanů a zainteresovaných subjektů.*“⁶⁰

V Kapitole 2 jsem uvedla, že zákon o odpadech byl přijat v rámci harmonizace s právem Evropské unie (resp. Evropských společenství). Plány odpadového hospodářství byly jedním z evropských požadavků na odpadovou legislativu členských států. V souladu se Směrnicí Rady č. 75/442/EHS, o odpadech, ve znění Směrnice Rady č. 91/156/EHS, kterou se

---

⁵⁹ Viz § 43 odst. 2., § 44 odst. 2 zákon o odpadech.

⁶⁰ Viz Úřední věstník Evropské unie, *Rámcová směrnice o odpadech*, Štrasburk, 2008, str. 8.

mění Směrnice 75/442/EHS, o odpadech, byla do návrhu zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, včleněna povinnost vypracovávat plán odpadového hospodářství.⁶¹

Preambule Rámcové směrnice o odpadech v odstavci 6) říká: „*Prvním cílem jakékoli odpadové politiky by měla být minimalizace nepříznivých účinků vzniku odpadů a nakládání s nimi na lidské zdraví a životní prostředí. Odpadová politika by měla rovněž usilovat o omezení používání zdrojů a upřednostňovat praktické uplatňování hierarchie odpadů.*“ Článek 28 tamtéž potom stanoví: „*Členské státy zajistí, aby jejich příslušné orgány stanovily v souladu s články 1, 4, 13 a 16 jeden nebo více plánů pro nakládání s odpady.*“ Stejný článek nařizuje, aby plány odpadového hospodářství pokrývaly celé zeměpisné území členského státu. Z výše uvedeného vyplývá, že závazek uložený článkem 28 byl již v české právní úpravě obsažen v zákoně o odpadech v § 41 až § 44 a proveden nařízením vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky, a na ně navazujícími obecně závaznými vyhláškami krajů o plánech odpadového hospodářství a nakonec obecních plánů odpadového hospodářství některých obcí.

Rámcová směrnice stanoví v čl. 28 odstavec 2), že v návaznosti na plány odpadového hospodářství bude prováděno hodnocení jejich plnění a budou navrhována opatření, která by vedla ke zlepšení stávající situace v případech šetrné přípravy na opětovné použití, recyklace, využití a odstranění odpadů, a posouzení toho, jak bude plán podporovat provádění cílů a ustanovení Rámcové směrnice. Výše uvedené povinnost byla do zákona o odpadech vložena v rámci ustanovení o výkonu veřejné správy, a to § 72, odstavec 1, písmeno n). Dle mého názoru by bylo toto ustanovení dle svého obsahu lépe umístěno v rámci § 41 zákona o společných ustanoveních o plánech odpadového hospodářství. Na základě § 72, odstavec 1, písmeno n) vypracovává Ministerstvo životního prostředí každoročně hodnotící zprávu o plnění plánu odpadového hospodářství České republiky.⁶² K ní uvádím více v rámci podrobného výkladu k Plánu odpadového hospodářství České republiky níže.

5.1. Plán odpadového hospodářství České republiky (dále jen “POH ČR“)

POH ČR je nejvyšším stupněm hierarchie plánů odpadového hospodářství. Ostatní musí být v souladu s ním, systém plánů musí být provázán tak, aby nedocházelo k rozporům

⁶¹ Viz čl. 5-6 Směrnice Rady 75/442/EHS ve znění Směrnice Rady 91/156/EHS.

⁶² Viz *oficiální webová stránka MŽP ČR*, dostupné z [http://www.mzp.cz/cz/plneni_narizeni_vlady].

na jednotlivých úrovních. Dle § 42 odstavec 2) zákona o odpadech obsahuje POH ČR strategické cíle předcházení vzniku odpadů, vyhodnocení stavu odpadového hospodářství, závaznou část a směrnou část. Závazná část POH ČR je dle § 42 odstavec 4) zákona vyhlášována formou nařízení vlády, resp. je přílohou nařízení vlády č. 197/2003 Sb., ve znění nařízení vlády č. 473/2009 Sb. a č. 181/2013 Sb. Podle § 42 odstavce 5) zákona o odpadech závazná část stanoví rámcové cíle, rámcová opatření k jejich dosažení a upravuje soustavu indikátorů jejich hodnocení pro předcházení vzniku odpadů, pro využívání odpadů a pro další záležitosti.

V současnosti platný a účinný POH ČR je vyhlášen pod číslem 197/2003 Sb. a účinnosti nabyl dne 1. července 2003. POH ČR se vypracovává na dobu nejméně deseti let. Prostou matematickou úvahou lze dojít k závěru, že měl být přijat nový Plán odpadového hospodářství České republiky, a to do 30. června 2013.⁶³ Nicméně to se nezdařilo, a situace je v současné době taková, že nařízením vlády č. 181/2013 Sb. byla prodloužena platnost a účinnost POH ČR do 31. prosince 2014. Z důvodové zprávy schváleného návrhu vládního nařízení: *„Navrhované nařízení vlády, kterým se prodlužuje platnost současného POH ČR, je v souladu jak s rámcovou směrnicí o odpadech, tak i s dalšími prameny práva Evropské unie. Naopak stav, kdy by platnost současného POH ČR prodloužena nebyla, a nový POH ČR by nebyl do 30. června 2013 přijat, by mohl být interpretován jako porušení práva Evropské unie.“* Předpokládaný termín přijetí návrhu nového nařízení vlády o novém Plánu odpadového hospodářství České republiky je 30. červen 2014. Vláda nicméně pro jistotu zvolila vzdálenější datum, aby nedošlo ke stejné legislativní situaci jako v roce 2013.⁶⁴

Zákon a unijní právo ukládá České republice, resp. Ministerstvu životního prostředí, pravidelně hodnotit plnění Plánu odpadového hospodářství ČR. Ministerstvo proto každoročně vypracovává hodnotící zprávu o plnění úkolů uložených zákonem a nařízením vlády č. 197/2003 Sb., a to na základě statistických údajů poskytovaných Agenturou CENIA, Českou inspekcí životního prostředí a dalšími subjekty.⁶⁵ Poslední hodnotící zpráva (v pořadí šestá) z ledna roku 2012 vypracovaná za rok 2010 obsahuje slovní hodnocení, grafy a tabulky znázorňující množství vyprodukovaného odpadu celkově, odpadu nebezpečného a ostatního. Hodnotící zpráva nezachycuje pouze rok 2010, ale uvádí vývoj odpadového hospodářství od roku 2002 do roku 2010. Souhrnná data ukazují, že od roku 2002 do roku 2004 došlo

---

⁶³ Dle Plánu legislativních prací navrhovaných MŽP ČR má být návrh nového POH ČR předložen v říjnu 2014.

⁶⁴ Viz *Důvodová zpráva návrhu nařízení vlády č. 181/2013 Sb., o prodloužení POH ČR*, Praha, 2013, str. 1-2.

⁶⁵ Viz *oficiální webová stránka MŽP ČR*, dostupné z [http://www.mzp.cz/cz/plan_odpadoveho_hospodarstvi_cr].

k výraznému poklesu celkové produkce odpadů, ale od roku 2005 lze zaznamenat pouze minimální meziroční pokles. Celkové množství vyprodukovaného odpadu se od roku 2005 pohybuje kolem hranice 30 milionů tun za rok, nijak výrazně ji nepřekračuje ani pod ni neklesá.⁶⁶

Nařízení vlády 197/2003 Sb.⁶⁷, o Plánu odpadového hospodářství ČR, se dělí na osm částí. Každá se věnuje jinému problému odpadového hospodářství, stanoví pro něj základní cíl a k němu konkrétní prostředky, jak ho dosáhnout. V souladu s posloupností plánů odpadového hospodářství jsou stejné cíle zapracovávány i do krajských plánů. První část POH ČR obsahuje opatření k předcházení vzniku odpadů, omezování jejich množství a nebezpečných vlastností. Jako obecný cíl při předcházení vzniku odpadů je uvedeno snižování měrné produkce odpadů nezávisle na úrovni ekonomického růstu, maximální využívání odpadů jako náhrady za primární přírodní zdroje a minimalizace negativních vlivů na zdraví lidí a životní prostředí při nakládání s odpady.

Druhá část POH ČR se věnuje stanovení zásad pro nakládání s nebezpečnými odpady. Cílem je v tomto případě snížit měrnou produkci těchto odpadů o 20% do roku 2010. Prostředky k dosažení tohoto cíle jsou například pod písmenem e): uplatnění důslednější kontroly výrobků a zařízení, tak aby byly omezeny jejich nebezpečné vlastnosti po celý jejich životní cyklus nebo písmeno g): motivovat veřejnost k oddělenému sběru nebezpečných složek komunálního odpadu.

Třetí část závazné části POH ČR stanoví zásady pro nakládání s vybranými výrobky, odpady a zařízeními. Cíle stanoví jednotlivě pro výrobky, odpady a zařízení s obsahem PCB, odpadní oleje, baterie a akumulátory, kaly z čistíren odpadních vod, odpady z výroby oxidu titaničitého, odpady z azbestu a autovraky. Ve výčtu pro Část čtvrtou zákona o odpadech chybí elektroodpad.⁶⁸ Obecně se dá říci, že část opatření je administrativního rázu a má vést ke zpřehlednění činností souvisejících s nakládáním s těmito komoditami. Těmito opatřeními jsou například inventarizovat zařízení obsahující PCB a následně připravit plány k jejich dekontaminaci, zajistit zpracování Realizačního programu pro využití kalů z čistíren

---

⁶⁶ Viz *Šestá hodnotící zpráva o plnění nařízení vlády č.197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství ČR*, Praha, 2012, str. 7-8, Graf 1 a tabulka 1.

⁶⁷ Respektive Příloha k tomuto nařízení.

⁶⁸ To je z toho důvodu, že v době přijetí nařízení o POH ČR ještě nebyla přijata Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/96/ES ze dne 27. ledna 2003, o odpadních elektrických a elektronických zařízeních ve znění směrnice EP a Rady 2003/108/ES. Po jejím přijetí zákonodárce ustanovení o elektroodpadu do POH ČR nevčlenil.

odpadních vod nebo Realizačního programu České republiky pro nakládání s autovraky z některých druhů vozidel. Druhá část opatření spočívá v technických řešeních snižování měrné produkce/zvyšování podílu využitých odpadů z vybraných výrobků, odpadů a zařízení. Tímto opatřením je dle mého názoru například snižovat měrný výskyt emisí z výroby oxidu titaničitého/dosáhnout do roku 2012 materiálového využití 95 % hmotnostních zpětně odebraných olověných akumulátorů.

Část čtvrtou nařízení č. 197/2003 Sb. tvoří zásady k vytvoření jednotné a přiměřené sítě zařízení k nakládání s odpady. Cílem je vytvořit integrovaný systém těchto zařízení, propojit regionální úroveň s celostátní tak, aby bylo dostatečně pokryto celé území České republiky. Opatřením k dosažení tohoto cíle je například navrhnout a povolovat výstavbu nových zařízení v souladu se zásadou nejlepších dostupných technik a naopak nepodporovat výstavbu nových skládek odpadů.

Část pátá POH ČR se věnuje zásadám pro rozhodování o dovozu a vývozu odpadů. Na tomto místě uvádím poznámku, že časově první novela nařízení vlády č. 197/2003 Sb. pozměnila znění právě této části. Vložila do POH ČR ustanovení o nepovolování přeshraniční dopravy odpadů do České republiky za účelem energetického využití, pokud by v jejím důsledku musely být odstraňovány odpady vznikající v České republice nebo by tyto vznikající odpady musely být zpracovány v rozporu s POH ČR nebo POH krajů. Toto ustanovení vychází z tzv. principu blízkosti článku 16 odstavec 1) Rámcové směrnice o odpadech, který říká, že: „*Odchylně od nařízení (ES) č. 1013/2006 o přepravě odpadů mohou členské státy za účelem ochrany své sítě omezit přepravu odpadů určených ke spálení, které je klasifikováno jako využití, do země, pokud bylo zjištěno, že by v důsledku této přepravy musely být odstraněny odpady, které vznikly na území daného členského státu nebo že by odpad musel být zpracován způsobem, jenž není v souladu s jejich národními plány pro nakládání s odpady.*“⁶⁹ Faktická poznámka: Česká inspekce životního prostředí prováděla v minulých letech namátkové kontroly a opakovaně odhalovala nepovolený dovoz odpadů do České republiky, především z Rakouska a Německa.⁷⁰ Princip blízkosti v Rámcové směrnici a jeho následné provedení v Plánu odpadového hospodářství České republiky poskytlo možnost bránit se dovozu odpadů do České republiky.

---

⁶⁹ Viz Úřední věstník Evropské Unie, *Rámcová směrnice o odpadech*, Štrasburk, 2008, str. 12.

⁷⁰ Viz *oficiální webová stránka MŽP ČR*, dostupné z [http://www.mzp.cz/cz/news_tz100402kontrola_prepravy_odpadu].

Část šestá POH ČR se zabývá podílem recyklovaných odpadů. V této části jsou vytyčeny cíle pro podíly recyklovaných odpadů z celkového objemu všech odpadů, a to na 55% do roku 2012. Do stejného data má dojít ke zvýšení materiálově využitých komunálních odpadů, a to na 50% oproti roku 2000. Ze souhrnných dat celkové produkce odpadů za rok 2012 zpracovaných Ministerstvem životního prostředí České republiky jasně vyplývá, že v roce 2012 tvořilo z celkové produkce odpadů 76% recyklačně využitých, a tudíž cíl je plněn.⁷¹ Problémem jsou komunální odpady a jejich nedostatečné materiálové využití. V roce 2010 bylo z celkové produkce odpadů materiálově využito pouze 24,3% komunálních odpadů.⁷²

Část sedmá nařízení vlády 197/2003 Sb. se vztahuje k jednomu z největších problémů odpadového hospodářství, a to skládkování odpadů. Konkrétně k podílu skládkovaných odpadů. Cílem je v tomto případě snížit hmotnostní podíl odpadů ukládaných na skládky o 20% do roku 2010 oproti roku 2000. Slovy Šesté hodnotící zprávy: „V roce 2000 bylo uloženo na skládky celkem 25,6 % odpadů z celkové produkce, tj. 10 394 tis. tun. V roce 2010 bylo uloženo na skládky celkem 13,6 % z celkové produkce, tj. 4 308 tis. tun. Pokles hm. množství odpadů uložených na skládky mezi léty 2000 – 2010 činí téměř 6,1 mil. tun, tj. 58,6 %.“ Šestá hodnotící zpráva uvádí zpřísňující se zákonnou úpravu skládkování jako první z faktorů, které ovlivnily snížení hmotnosti skládkovaných odpadů.⁷³

A konečně část osmá POH ČR referuje ke snižování množství biologicky rozložitelného komunálního odpadu (dále jen “BRKO“) ukládaného na skládky. Podíl této složky se má od roku 1995 snižovat postupně na 75% do roku 2010, 50% do roku 2013 a 35% do roku 2020. Tato část souvisí se zaváděním odděleného sběru BRKO nebo výstavbou kompostáren či dalších zařízení na materiálové nebo jiné využití této složky komunálního odpadu. Šestá hodnotící zpráva se k tomu vyjadřuje tak, že nelze dobře srovnávat rok 1995, protože v celkovém množství BRKO z tohoto roku nebyl zahrnut tzv. “zelený odpad“⁷⁴. Tudíž skutečné množství BRKO za rok 1995 je vyšší, než jak bylo původně uváděno a množství BRKO za rok 1995 bylo pouze odhadnuto. Hodnoceno bylo zatím první kritérium, tedy 75%

---

⁷¹ Viz oficiální webová stránka Ministerstva životního prostředí České republiky, [http://www.mzp.cz/cz/souhrnna_data_odpadove_hospodarstvi_2012].

⁷² Viz Šestá hodnotící zpráva o plnění POH ČR za rok 2010, Praha, 2012, str. 53.

⁷³ Viz Šestá hodnotící zpráva o plnění POH ČR za rok 2010, Praha, 2012, str. 64.

⁷⁴ Rostlinné zbytky z údržby zeleně, zahrad atp.

do roku 2010. Šestá hodnotící zpráva uvádí, že v roce 2010 bylo na skládky uloženo dle referenčního rámce roku 1995 celkem 90% BRKO.

5.2. Plán odpadového hospodářství kraje (dále jen “POH kraje“)

Na základě zákonné dikce § 43 odstavec 1) zákona o odpadech zpracovává kraj plán odpadového hospodářství v rámci své samostatné působnosti. Do samostatné působnosti se řadí takové záležitosti, které souvisí s plněním bezprostředního zájmu existence a rozvoje územního společenství – v tomto případě kraje.⁷⁵ Dle § 43 odstavce 2) zákona o odpadech musí být POH kraje v souladu se závaznou částí POH ČR a jejími změnami. Zákon tak zdůrazňuje hierarchii plánů odpadového hospodářství. Na základě § 43 odstavec 3 zákona POH kraje obsahuje stejně jako POH ČR závaznou část a směrnou část. Závazná část POH kraje stanoví dle § 43 odstavce 4 zákona konkrétní cíle a konkrétní opatření k jejich dosažení, a to pro obdobné záležitosti jako POH ČR. Zákon počítá s variantou, že by určitý odpadový problém mohl přesáhnout zeměpisné hranice kraje. V takovém případě § 43 odstavec 5 zákona ukládá předmětnému kraji a dalším územně dotčeným povinnost spolupracovat.

Na základě § 43 odstavce 8) zákona o odpadech je kraj povinen ve lhůtě 10 dnů od zpracování návrhu POH kraje umožnit do něj nahlížet, pořizovat výpisy, opisy nebo kopie, a to po dobu nejméně 30 kalendářních dnů. Stejný postup platí i pro změny POH kraje. Po stejnou dobu lze k návrhu podávat písemná vyjádření. Kraj je povinen takovéto připomínky vypořádat a toto vypořádání zveřejnit. Kraj zasílá kopii schváleného POH Ministerstvu životního prostředí. Stejný postup se uplatní, pokud dojde ke změně POH.

Závazná část POH kraje se dle § 43 odstavce 10 vyhláší obecně závaznou vyhláškou podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích. Zákon o odpadech v § 43 odstavec 10) dále stanoví, že závazná část POH kraje je závazným podkladem pro zpracování plánů odpadového hospodářství obcí, stejně jako pro rozhodovací a koncepční činnost příslušných správních úřadů.

Kraj na základě § 43 odstavce 11) každoročně vypracovává vyhodnocení plnění POH kraje. Vyhodnocení se zasílá Ministerstvu životního prostředí, a to do 15 listopadu roku následujícího po roce hodnoceném. Hodnocení se provádí na základě soustavy indikátorů, které jsou stanoveny v závazné části POH ČR.

---

⁷⁵ Viz HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd, Praha, C.H. Beck, 2012, str. 149.

5.3. Plán odpadového hospodářství původců odpadů

Původci odpadů se pro účely vypracování plánů odpadového hospodářství dělili na dvě vnitřní kategorie. Jsou jimi obce a ostatní původci odpadů. Novela přinesla do této povinnosti podstatnou změnu: běžným původcům odpadů již nepřetrvává. Důvodová zpráva uvádí, že se jednalo o víceméně bezúčelnou povinnost. Povinnost zpracovávat plán odpadového hospodářství nadále trvá pouze obcím jako zvláštní kategorii původců odpadů, kde jí naopak navrhovatelé novely shledávají jako plně důvodnou. Novela si mimo jiné kladla za cíl snížit administrativní zátěž⁷⁶ na původce odpadů, bez toho, aby se takové snížení nepříznivě dotklo stavu životního prostředí. Z důvodové zprávy k novele „*Hlavním cílem předkládaného zákona je odstranit nebo zmírnit některé požadavky převážně administrativního charakteru, které jsou podle platné právní úpravy kladeny na subjekty nakládající s odpadem a které byly shledány jako ne zcela nutné, a to při zachování dostatečné ochrany životního prostředí. Navrhovaná opatření by měla v první řadě prospět malým a středním podnikatelům.*“⁷⁷ Druhou stranou povinnosti je hodnocení plánů věcně a místně příslušnými orgány státní správy a České inspekce životního prostředí. Důvodová zpráva uvádí na příkladu Krajského úřadu Jihomoravského kraje, že krajské úřady zřejmě nemají dostatek finančních ani personálních zdrojů, aby byly schopny v odpovídajících lhůtách zasílané POH projednávat. Zrušením povinnosti vypracovávat POH se administrativní zátěž odbourá i na straně hodnotitelů vyhotovených POH.⁷⁸

POH obce nezpracovávají všechny obce. Zákon v § 44 odst. 1 říká, že tuto povinnost mají pouze ty, které ročně vyprodukují více než 10 tun nebezpečného odpadu nebo více než 1000 tun odpadu ostatního. POH obce musí být v souladu s POH kraje. POH obce je závazným podkladem pro její činnosti. POH obce se zpracovává na rozdíl od POH ČR a POH kraje na časové období pěti let. Obce zasílají návrhy svých POH příslušným krajským úřadům. Krajské úřady pak zjišťují soulad navrhovaného POH obce se zákonem, prováděcími předpisy a se závaznou částí POH kraje. Pokud zjistí nesoulad, připomínají tuto skutečnost obci, která dle nich svůj návrh opraví a opravený opět zašle krajskému úřadu.

Povinnost zpracovávat POH původce odpadů je nejen administrativní, ale i finanční zátěž. Důvodová zpráva k návrhu novely uvádí, že její zrušení prospěje zejména malým a

---

⁷⁶ Uvedeným zrušením povinnosti vypracovávat POH původce odpadů došlo také ke splnění požadavku plynoucího z usnesení vlády č. 157/2011, označovaného jako tzv. ekoaudit.

⁷⁷ Viz *Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech*, Praha, 2013, str.

⁷⁸ Viz *Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech*, Praha, 2013, str. 19-20.

středním podnikatelům, jelikož jim odstraní náklady na vypracovávání POH. Tyto náklady jsou MŽP odhadovány na 20.000 – 300.000 Kč. Je jasné, že tyto prostředky mohou být a zřejmě také budou použity k rozvoji podnikání, což by se mohlo v budoucnu odrazit na domácí ekonomice.⁷⁹ Jak vyplývá z důvodové zprávy, tato možnost byla hlavní motivací k přijetí takového kroku v Novele. Bohužel tyto peněžní prostředky zákonodárce nesvázal s povinností použít na zkvalitnění postupů nebo technik/technologií ku prospěchu životního prostředí, což by bylo dle mého názoru smysluplnější.

Kapitola 6

Povinné subjekty v odpadovém hospodářství

6.1. Každý jako subjekt povinností dle zákona o odpadech

Zákon dělí povinnosti při nakládání s odpady na obecné, jejichž subjektem je každý, a na povinnosti původců odpadů a oprávněných osob. Pojetí povinností obecných je velmi široké a vztahuje se na každého, kdo se účastní nakládání s odpady. Naopak původci odpadů mají povinnosti nastaveny velmi úzce a konkrétně. Obecné povinnosti se vztahují na každého, to znamená, že platí pro původce odpadů i pro osoby, které původci odpadů nejsou.

Pojem každého jako povinného subjektu v odpadovém hospodářství je pojmem staronovým. Do účinnosti novely zákona o odpadech č. 154/2010 Sb. (dále jen “Euronovela“) zákon uváděl jako povinný subjekt všeobecných povinností každého. Euronovela nahradila pojem každého pojmem prvotní původce odpadů⁸⁰. Sled příčinných událostí je následující. Rámcová směrnice totiž v čl. 3, odstavec 5) stanoví, že původcem odpadů je jakákoli osoba, při jejíž činnosti vznikají odpady neboli **prvotní původce odpadů, nebo** osoba, která provádí předzpracování, směšování nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna povahy nebo složení těchto odpadů. Dle Rámcové směrnice je prvotním původcem odpadů tedy *kdokoli, při jehož činnosti vznikají odpady*. Zprvu lze dojít k závěru, že Rámcová směrnice nerozlišuje, zda se jedná o osobu fyzickou, právnickou, podnikající či nepodnikající, a zadruhé je z výše uvedeného patrné, že Rámcová směrnice dělí původce odpadů na prvotní původce odpadů a ostatní osoby provádějící předmětné činnosti. Zákon o odpadech nezohlednil rozlišení na prvotní původce a ostatní osoby v rámci definice původce odpadů

⁷⁹ Viz *Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech*, Praha, 2013, str. 20.

⁸⁰ Bývalý § 4, odstavec 1, písmeno w) zákona o odpadech ve znění Euronovely.

(viz níže). Euronovela se proto pokusila dle mého názoru nelogicky vyřešit tento nesoulad vložením pojmu prvotního původce odpadů do zákona a jeho ustanovením jako subjektu všeobecných povinností⁸¹, což neodpovídá účelu ani smyslu tohoto pojmu dle pojetí Rámcové směrnice a ani to nebylo záměrem českého zákonodárce.⁸² Novela následně vrátila pojem každý jako nositele všeobecných povinností dle zákona o odpadech.

Všeobecné povinnosti jsou nastaveny v § 10 a §12 zákona o odpadech. Zákonodárce dle mého názoru nelogicky řadí do Hlavy I. části třetí zákona o odpadech ustanovení § 10a o komunitním kompostování, § 13 o balení a označování nebezpečných odpadů, § 14 o souhlasu k provozování zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů a konečně § 15 o odpadovém hospodáři. Tato ustanovení by byla dle mého názoru systematičtěji zařazena do Hlavy II. části třetí zákona o odpadech pojednávající o původcích odpadů nebo v rámci příslušných ustanovení zákona dle jejich obsahu jako je § 17 o komunálním odpadu nebo § 19 o povinnostech při využívání odpadů.

Všeobecné povinnosti zákon dělí na povinnosti k předcházení vzniku odpadů v § 10 zákona a na povinnosti označené jako obecné uvedené v § 12 zákona. Předcházení vzniku odpadů v § 10 odstavec 1) spočívá v povinnosti předcházet vzniku odpadů, omezovat jejich množství a nebezpečné vlastnosti. Každý má tuto povinnost uloženu v rámci své činnosti nebo v rozsahu své působnosti. V Části XI. zákona o odpadech, která obsahuje ustanovení o výkonu veřejné správy v oblasti odpadového hospodářství, zákon v § 76 neuvádí žádné oprávnění ani České inspekce životního prostředí nebo v § 80 oprávnění obecních úřadů ke kontrole této povinnosti ani jiných správních orgánů. Ustanovení § 69 zákona o odpadech o sankcích, které lze uložit fyzické osobě-nepodnikateli, se vyjadřují pouze k některým případům, jako je zbavení se autovraku v rozporu se zákonem (příslušný je obecní úřad) nebo převzetím odpadu do svého vlastnictví (příslušná je Česká inspekce životního prostředí). Oba výše uvedené důvody mě vedou k závěru, že ustanovení § 10 odstavec 1) je ve vztahu k fyzické osobě, která není podnikatelem, povahy deklaratorní, jelikož není fakticky možné vynucovat její plnění. Bude se jednat pouze o imperfektní normu⁸³, která není vázána na žádnou sankci. Její hodnota bude spočívat spíše v morálním apelu.

---

⁸¹ Viz *Důvodová zpráva k Euronovele zákona o odpadech*, Praha, 2010, str. 24- 25.

⁸² Viz *Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech*, Praha, 2013, str. 39.

⁸³ Viz GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 37.

Dále zákon v § 10 odstavec 1, věta za středníkem) počítá s případy, kdy vzniku některých odpadů nelze zabránit. Takové odpady musí být využity, popřípadě odstraněny způsobem, který neohrožuje lidské zdraví ani životní prostředí a je v souladu se zákonem o odpadech a jeho prováděcími předpisy. Tento postup je v souladu s hierarchií způsobů nakládání s odpady, jak uvádím v Kapitole 4.

Oproti povinnosti k předcházení vzniku odpadů uložené každému, je § 10 odstavec 2) a 3) zákona zacílen na užší kategorii subjektů, kterými jsou výrobci výrobků. Problematiku uvádím v Kapitole 5.4.

Obecné povinnosti obsažené § 12 zákona o odpadech spočívají především v povinnosti nakládat s odpady pouze způsobem, který stanoví zákon o odpadech a jeho prováděcí předpisy a v souladu s ostatními předpisy na ochranu životního prostředí. Zákon o odpadech stanoví § 12 odstavec 2) omezení pro nakládání s odpady, a to pouze na zařízení, která jsou k nakládání s odpady určena zákonem o odpadech. Zařízení, která jsou určena § 14 odstavec 1, jsou taková, která jsou provozována na základě souhlasného rozhodnutí krajského úřadu vydaného po předcházejícím řízení a na základě provozního řádu takového zařízení. Zákon stanoví základní pravidlo pro nakládání s odpady v těchto zařízeních v § 12 odstavec 2, věta druhá. Ta říká, že při nakládání s odpady nesmí být ohroženo lidské zdraví ani ohrožováno nebo poškozováno životní prostředí a nesmějí být překročeny limity znečišťování stanovené jinými právními předpisy.⁸⁴

Zákon o odpadech v § 12 odstavec 4) dále uvádí všeobecnou povinnost zjistit si, zda osoba, které jsou odpady předávány, je vůbec k jejich převzetí oprávněná dle zákona o odpadech. Pokud se oprávněním neprokáže, nesmí jí být odpad předán. Z toho vyplývá, že odpady lze předat pouze osobě, která je k tomu dle zákona oprávněna. Zákon v § 12 odstavec 3 stanoví, že osobou oprávněnou k převzetí odpadů do vlastnictví je pouze osoba právnická nebo osoba fyzická – podnikatel, která je zároveň provozovatelem zařízení dle zákona o odpadech⁸⁵. Sankce za předání odpadu neoprávněné osobě je stanovena v § 66 odstavec 3 písmeno c) tak, že pokutu do výše 10 milionů Kč uloží Česká inspekce životního prostředí fyzické osobě oprávněné k podnikání nebo právnické osobě, která převezme odpad, přestože k jeho převzetí není podle zákona o odpadech oprávněna. Osoba předávající odpad osobě,

---

⁸⁴ Například zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon).

⁸⁵ Viz § 14 odst. 2, §33b odst. 1 písm. b, § 17 (obec) zákona o odpadech.

kteřá k tomu není dle zákona o odpadech oprávněna, musí být podle § 66 odstavec 3 písmeno b) osoba fyzická oprávněná k podnikání nebo osoba právnická. Jediné ustanovení, které v tomto případě postihuje fyzickou osobu-nepodnikatele, je odpovědnost za přešupek v § 69 odstavec 2 písmeno a) zákona o odpadech. To stanoví, že Česká inspekce životního prostředí uloží pokutu až do výše 1 milion Kč fyzické osobě, která není podnikatelem, pokud převezme odpad do svého vlastnictví.

Další povinnost § 12 spočívá spíše v nastavení určitých bezpečnostních pravidel při nakládání s odpady. Zákon v odstavci 6 zakazuje míšení nebezpečných odpadů. Výjimku z tohoto zákazu tvoří případy, kdy je takové míšení povoleno místně příslušným krajským úřadem a je provedeno určeným zařízením. (viz výše) Odstavec 5 potom zakazuje ředění či míšení za účelem přijetí na skládku.

6.2. Původce odpadů jako subjekt povinností dle zákona o odpadech

Původce odpadů je nejdůležitějším subjektem při nakládání s odpady. Zákon o odpadech v § 4 odstavec 1, písmeno w) definuje původce odpadů jako právnickou osobu či fyzickou osobu oprávněnou k podnikání, při jejichž činnosti vznikají odpady, nebo tyto osoby provádí úpravu odpadů nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna povahy nebo složení odpadů. Pro srovnání uvádím pojem původce odpadů, jak ho definuje Rámcová směrnice o odpadech v čl. 3 odstavci 5): „...*“původcem odpadu“ jakákoliv osoba, při jejíž činnosti vznikají odpady (prvotní původce odpadu), nebo osoba, která provádí předzpracování, směšování nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna povahy nebo složení těchto odpadů...“*.⁸⁶ České pojetí je užší, protože eliminuje původce odpadů pouze na osoby právnické a fyzické-podnikatele. Do definice není začleněna osoba fyzická – nepodnikatel a chybí rozlišení na prvotní původce odpadů a ostatní osoby (viz výše).

Je nutné, aby práva a povinnosti původců odpadů byly nastaveny dostatečně jasně. Zákon o odpadech proto vymezuje obecné povinnosti všech původců odpadů v § 16. Následně stanovuje odchylky pro původce, kteří nakládají se zvláštními kategoriemi odpadů jako odpady nebezpečné nebo komunální. Tito původci nemají povinnost nakládat s odpady pouze podle zvláštních ustanovení vztahujících se k jejich kategorii odpadu, ale dodržují obecné povinnosti původců odpadů a k nim jim zákonodárce přidává další povinnosti

---

⁸⁶ Viz Úřední věstník Evropské unie, *Rámcová směrnice o odpadech č. 2008/98/ES*, Štrasburk, 2008, str. 7.

vyplývající z povahy odpadu, s nímž nakládají, popřípadě z povahy fáze nakládání s odpady. Od účinnosti Novelu se na ně opět vztahují i všeobecné povinnosti.

Původce je povinen na základě § 5 odstavec 1) zákona zařazovat odpady dle druhů a kategorií podle Katalogu odpadů. Původce je povinen zjišťovat, zda se nejedná o odpad nebezpečný, resp. dle § 6 odstavec 1, písmena a-c) vykazuje alespoň jednu z nebezpečných vlastností dle Přílohy č. 2 k zákonu nebo je uveden v Katalogu odpadů jako nebezpečný nebo je s takovým smíšen či jím znečištěn. Pokud odpad takovou kvalifikaci naplňuje, je původce povinen s ním jako s nebezpečným nakládat.

Ani tato povinnost nezůstala Novelou nedotčena. Původci odpadů mohli dle staré úpravy podávat žádost o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů několika pověřeným osobám. Z několika hodnocení následně vybrali to, které bylo vyhovující, a to zaslali příslušnému správnímu orgánu – tzn. krajskému úřadu a České inspekci životního prostředí, aniž by tento byl schopen kontrolovat faktické nebezpečné vlastnosti odpadů. Neexistovala žádná evidence podaných žádostí o hodnocení. Novela přinesla elektronizaci čili elektronizovaný způsob hodnocení nebezpečných vlastností. Nově dle § 7 odstavce 2, věty druhé jsou pověřeným osobám poskytnuty přihlašovací údaje do integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností. Následně dle § 9 odstavec 7) má inspekce, krajský úřad nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností příslušné podle místa nakládání s odpadem, přístup do tohoto integrovaného systému, a tím k záznamům o provedených hodnoceních nebezpečných vlastností. Elektronizace a zpřehlednění by mělo zajistit, aby nedocházelo k zatajování nebezpečných vlastností odpadů ze strany původců odpadů.⁸⁷

Ještě než byl vložen § 9a do zákona o odpadech, tedy výslovná úprava hierarchie nakládání s odpady, měl původce stanovenou povinnost přednostního využití odpadů, a to § 11 zákona o odpadech. Euronovela § 11 zákona o odpadech zrušila, ale nezměnila znění § 16 odst. 1 písm. b) zákona ukládající původci povinnost přednostního využití odpadů. V Kapitole 2 jsem uváděla, že Novela měla mimo jiné za úkol odstranit některé nedostatky legislativně – technické povahy. Paragraf 11 zákona je toho dobrým příkladem, Novelou byl napraven chybný vnitřní odkaz z § 11 na § 9a.⁸⁸ Tudíž správně má původce stanovenou povinnost postupovat v souladu s hierarchií.

---

⁸⁷ Viz *Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech*, Praha, 2013, str. 15-16.

⁸⁸ Viz *Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech*, Praha, 2013, str. 40.

Původce je povinen dle § 16 odst. 1, písmen e - f) zákona o odpadech shromažďovat odpady utříděné podle jednotlivých druhů a kategorií, zejména z důvodu potenciálně nebezpečného mísení odpadů a kvůli usnadnění v dalším nakládání s odpady. Rovněž je povinen zabezpečit odpady před nežádoucím znehodnocením nebo odcizením. Znehodnocení odpadů by mohlo znemožnit jejich další využití. Původce musí odpady zabezpečit tak, aby nedocházelo k únikům látek například do ovzduší či půdy. Tuto povinnost zákon zpřisňuje při nakládání s nebezpečnými odpady. Naopak dle dikce § 16 odstavec 2) zákona pokud vzhledem k následnému způsobu využití nebo odstranění není oddělené shromažďování nutné, může od něj původce upustit se souhlasem místně příslušného orgánu státní správy.

Český zákonodárce i Rámcová směrnice právní úpravou striktně rozlišují shromažďování od skladování a skládkování. Shromažďování by dle § 4 odstavec 1, písmeno g) zákona mělo být krátkodobé soustředování do shromažďovacích prostředků v místě vzniku odpadů a jeho povaha je pouze jakýsi mezistupeň před dalším nakládáním. Skladování je v § 4 odstavec 1 písmeno h) zákona omezeno lhůtou 3 let, popř. 1 rokem, v závislosti na tom, zda se následně skladované odpady využijí nebo odstraní. Z toho lze dle mého názoru usuzovat, že by shromažďování mělo dosahovat přiměřeně krátké doby, například než budou naplněny shromažďovací prostředky, a měl by z něj být patrný úmysl dále s odpady nakládat. Směrnice k tomu říká: „*Předběžné skladování odpadu v rámci definice sběru je chápáno jako skladování do okamžiku sběru v zařízeních, kde jsou odpady umístěny za účelem jejich přípravy k další přepravě s cílem jejich využití nebo odstranění na jiném místě.*“⁸⁹ Podle mého názoru je v tomto případě možné vnímat slova Rámcové směrnice *předběžné skladování* jako *shromažďování* slovy zákona o odpadech.

Původce je povinen dle § 16 odstavec 1, písmeno g) zákona o odpadech vést průběžnou evidenci o odpadech a o způsobech nakládání s nimi. Je povinen ohlašovat odpady a zasílat příslušnému správnímu úřadu další údaje v rozsahu stanoveném zákonem a prováděcími právními předpisy. Evidenční povinnost byla zásadní vzhledem k povinnosti původců odpadů zpracovávat plány odpadového hospodářství. Nadále bude výše uvedená evidence sloužit pouze orgánům veřejné správy a dalším institucím ke sběru statistických údajů a zpřehlednění odpadového hospodářství, případně pro návrh nového POH ČR a ostatních plánů odpadového hospodářství.

---

⁸⁹ Viz Úřední věstník Evropské unie, *Rámcová směrnice o odpadech č. 2008/98/ES*, Štrasburk, 2008, str. 3.

Pokud původce odpadů splňuje určité zákonné podmínky, je povinen ustanovit odpadového hospodáře na základě § 15 odstavec 1). Odpadový hospodář je definován tamtéž: je to odborně způsobilá osoba, která zajišťuje odborné nakládání s odpady. Povinnost zřídit funkci odpadového hospodáře se váže dle zákona o odpadech pouze k původcům, kteří nakládají s nebezpečnými odpady. Výkon funkce odpadového hospodáře byl omezen počtem pěti provozoven nebo pěti původců odpadů nebo oprávněných osob, pro které mohl jeden odpadový hospodář tuto pozici zastávat. To bylo nepraktické zejména z finančních a administrativních důvodů, protože někteří provozovatelé byli nuceni zaměstnávat více odpadových hospodářů. Osob, které měly dostatečnou odbornou způsobilost pro tuto pozici, byl na trhu nedostatek. Proto bylo toto omezení ze zákona vypuštěno Novelou.⁹⁰ Na druhou stranu lze polemizovat, zda byl tento krok šťastný. Ponechat tuto funkci, která má v odpadovém hospodářství svůj smysl, zcela bez omezení, nemusí být zárukou kvalitně odvedené práce. Tudíž se nabízí úvaha *de lege ferenda*, zda by nebylo na místě omezit funkci odpadového hospodáře jinými kritérii, jako je například velikost dozorované provozovny/en nebo společný předmět podnikání jednotlivých původců.

Co se týče rozsahu odpovědnosti co do časového určení, je původce odpadů dle § 16 odstavec 4) zákona o odpadech odpovědný za nakládání s odpady do doby jejich využití nebo odstranění, pokud tyto činnosti tento původce odpadů zajišťuje sám jako osoba oprávněná. Pokud ne, odpovídá původce za odpady do doby jejich převedení do vlastnictví osobě oprávněné k jejich převzetí dle zákona o odpadech. Toto časové určení je důležité z hlediska vzniku právní odpovědnosti v případech porušení právních povinností uložených zákonem o odpadech, prováděcími právními předpisy nebo zvláštními zákony souvisejícími s odpadovým hospodářstvím.

Zvláštním druhem původce odpadů je obec. Zákon o odpadech stanoví v § 4 odstavec 1, písmeno w), že původcem odpadů se rozumí obec od okamžiku, kdy nepodnikající fyzická osoba odpad odloží na místě k tomu určeném. Obec se současně s tím stává vlastníkem odpadu, čili odložením odpadu na místě k tomu určeném přechází na obec i vlastnictví odpadu. Takto se vytváří komunální odpad jako specifický druh odpadů - ne dle druhu odpadů, ale dle způsobu svého vzniku.

---

⁹⁰ Viz *Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech*, Praha, 2013, str. 39.

6.3. Oprávněná osoba jak subjekt povinností dle zákona o odpadech

Zákon o odpadech ve svých základních ustanoveních v § 1, písmeno b) uvádí, že upravuje práva a povinnosti osob v odpadovém hospodářství. Těmito osobami jsou i tzv. oprávněné osoby. Oprávněná osoba je dle § 4 odstavec 1, písmeno x) osobou, která je oprávněna k nakládání s odpady podle zákona o odpadech nebo podle zvláštních právních předpisů, kterými jsou v tomto případě například zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon. Je to tudíž osoba, která se účastní nakládání s odpady, nicméně obsah jejích povinností je odvislý od činnosti, které se v rámci odpadového hospodářství věnuje.

6.4. Výrobci⁹¹ jako subjekty povinností dle zákona o odpadech

Rámcová směrnice o odpadech zná institut zvaný jako Rozšířená odpovědnost výrobce. Článek 8, odstavec 1) uvádí, že členské státy mohou přijmout jak legislativní tak nelegislativní opatření, a to s cílem posílit předcházení vzniku odpadů, jejich opětovné použití, recyklaci a jiné využití. Opatření mají vést k tomu, aby se na výrobce výrobků vztahovala rozšířená odpovědnost výrobce. Rámcová směrnice dále uvádí, že těmito opatřeními se míní například přijímání vrácených výrobků nebo poskytování informací o rozsahu opětovné použitelnosti či recyklovatelnosti. Zákon o odpadech některá opatření do svých ustanovení začlenil. Je ale třeba říci, že úprava není ucelená například v rámci samostatné hlavy či oddílu zákona. Jedná se o ustanovení § 10, odstavců 2 a 3) a § 38, §38a a §38b.

Ustanovení §10, odstavec 2 a 3) dělí výrobce na dvě skupiny, a sice na právnické a fyzické osoby oprávněné k podnikání, které vyrábí výrobky, a právnické a fyzické osoby oprávněné k podnikání, které výrobky uvádí na trh. Znění § 10, odstavec 2) se vztahuje na osoby, které výrobky vyrábí. Těm je uložena povinnost vyrábět tyto výrobky tak, aby omezily vznik nevyužitelných odpadů z těchto výrobků, a to zejména odpadů nebezpečných. Dle mého názoru se jedná o ustanovení, které není příliš konkrétní a dostatečně nevyužívá příležitost přísněji a přesněji regulovat samotné předcházení vzniku odpadů. Dle mého názoru o tom svědčí i to, že zákon o odpadech v rámci ustanovení o sankcích neuvádí porušení této povinnosti jako speciální skutkovou podstatu, ale v § 66, odstavec 5) stanoví, že pokutu do výše 1 milion Kč uloží příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností⁹² nebo Česká

---

⁹¹ Zde používané jako legislativní zkratka pro všechny fyzické nebo právnické osoby, které profesionálně vyvíjejí, vyrábějí, zpracovávají, upravují, prodávají nebo dovážejí výrobky.

⁹² Viz HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 125.

inspekce životního prostředí fyzické osobě oprávněné k podnikání nebo právnické osobě, která poruší jinou povinnost stanovenou zákonem o odpadech.

Druhé skupině, tedy osobám, které výrobky uvádí na trh, je v § 10 odstavce 3) zákona uložena povinnost vhodnou formou uvádět v původní dokumentaci informace o způsobu využití nebo odstranění nespotřebovaných částí výrobku. Definice uvádění na trh dle § 4, odstavec 2, písmeno a) zákona o odpadech zní, že uvedením výrobku na trh se rozumí první úplatné nebo bezúplatné předání výrobku jiné osobě v České republice jeho výrobcem nebo osobou, která jej nabyla z jiné členské země Evropské unie. Za uvedení výrobku na trh se rovněž považuje jeho dovoz. Stejně jako výše se domnívám, že zákonodárce mohl tuto povinnost přesněji formulovat, a to v rámci ucelené části zákona o rozšířené odpovědnosti výrobce. A stejně jako výše, zákon neuvádí speciální skutkovou podstatu při porušení této povinnosti.

Další ustanovení, která se dají zařadit do rozšířené odpovědnosti výrobce, jsou ta o zpětném odběru některých výrobků v § 38, §38a a §39b zákona o odpadech, popřípadě speciální ustanovení o zpětném odběru výrobků v rámci části zákona upravující vybrané výrobky, odpady a zařízení. Zpětným odběrem se zabývám v Kapitole 7.2.3.

Z výše uvedeného vyplývá, že zákonodárce se rozšířené odpovědnosti věnuje dle mého názoru velmi povrchně a zdaleka nevyužívá návrhy ustanovení Rámcové směrnici. Dodávám, že jsem uvedla pouze odstavec 1) článku 8, Rámcová směrnice se ve stejném článku, odstavci 2) vyjadřuje k přijímání vhodných opatření na podporu návrhů výrobků s cílem snížit jejich dopad na životní prostředí, vznik odpadů během výroby a následného používání výrobků. Tato opatření mohou dle Směrnice spočívat například v podpoře vývoje, výroby a uvádění na trh výrobků, které jsou vhodné pro více použití, trvanlivé po technické stránce a až se z nich stane odpad, dají se využít nebo odstranit řádně, bezpečně a šetrně k životnímu prostředí. Tato ustanovení již zákonodárce v zákoně o odpadech vůbec nezohlednil.⁹³

---

⁹³ Pouze Příloha č. 13 zákona o odpadech Cíle pro předcházení vzniku odpadů se okrajově zabývá výše uvedeným.

6.5. Právní odpovědnost

Jak je uvedeno výše, zákon ukládá různým subjektům při nakládání s odpady širokou škálu povinností. Při porušení těchto povinností nastupuje deliktní právní odpovědnost⁹⁴ za protiprávní jednání, tedy odpovědnost za porušení jednotlivých ustanovení na ochranu životního prostředí. Je třeba dodat, že primární povinnost zásadně trvá. Při ochraně životního prostředí se uplatní jednak odpovědnost správněprávní, jednak trestněprávní.⁹⁵

V rámci správního práva se uplatní odpovědnost za správní delikty. Správní delikty se dají rozdělit na správní delikty fyzických podnikajících a právnických osob správní delikty fyzických osob – přestupky.⁹⁶ Sankcemi jsou pokuty, které mohou být velmi vysoké v závislosti na míře porušení a druhu zákonných povinností. Jelikož jde o postihování porušení povinností ukládaných zákonem o odpadech, je jasné, že se uplatní zejména odpovědnost za správní delikty podnikajících fyzických a právnických osob. Přestupků zákon o odpadech v § 68 upravuje pouze několik.⁹⁷

Orgány veřejné správy příslušné k projednání správních deliktů a přestupků jsou Česká inspekce životního prostředí, obecní úřady obcí a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Příslušnost se mimo jiné odvíjí od výše pokuty, kterou lze za správní delikt dle zákona uložit.

Trestněprávní odpovědnost prodělala v otázce ochrany životního prostředí zásadní změny. Zprv došlo v rámci přijetí nového trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. k vyčlenění skutkových podstat trestných činů proti životnímu prostředí do samostatné Hlavy VIII.⁹⁸ Dalším velkým krokem vpřed bylo přijetí zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob. Kriminalita proti životnímu prostředí je jednou z oblastí, která se tradičně uváděla jako jeden z důvodů pro přijetí zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Typicky pro odpovědnost za havárie. Problémem bylo, že se často nepodařilo ztotožnit fyzickou osobu, která svým jednáním takovou havárii zavinila. Navíc škoda, která vznikla, byla naprosto nad finanční možnosti prosté fyzické osoby. Současný právní stav je takový, že je zachována odpovědnost právnické osoby bez ohledu na odpovědnost osoby fyzické a

---

⁹⁴ Právní odpovědnost na úseku ochrany životního prostředí by se dala rozdělit na dva druhy: deliktní odpovědnost a odpovědnost za ztráty na životním prostředí.

⁹⁵ Viz DAMOHORSKÝ, Milan. *Učebnice práva životního prostředí*, 3. vydání, Praha, 2010, str. 77.

⁹⁶ Viz HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012

⁹⁷ Viz DAMOHORSKÝ, Milan. *Učebnice práva životního prostředí*, 3. vydání, Praha, 2010, str. 439.

⁹⁸ Viz JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, str. 765.

naopak.⁹⁹ Trestným činem proti životnímu prostředí související s nakládáním s odpady je obecná skutková podstata §293 trestního zákoníku Poškození a ohrožení životního prostředí nebo speciální skutková podstata § 298 Neoprávněné nakládání s odpady.

Kapitola 7

Předcházení vzniku odpadů, nakládání s odpady dle hierarchie a ostatní činnosti v odpadovém hospodářství

7.1. Předcházení vzniku odpadů

Jednou ze všeobecných povinností a základních principů odpadového hospodářství je povinnost předcházet vzniku odpadů. Jak jsem uváděla výše, subjektem této povinnosti je každý, a to při své činnosti nebo v rozsahu svojí působnosti. Povinnost k předcházení vzniku odpadů zákon o odpadech uvádí v rámci § 9a, který stanoví pětistupňovou hierarchii způsobů nakládání s odpady. Prvním bodem hierarchie je předcházení vzniku odpadů. Nezařadila jsem předcházení vzniku odpadů do nakládání s odpady z toho důvodu, že v případě předcházení vlastně nejde o nakládání s odpady v pravém slova smyslu. Právní úprava stanoví opatření, která mají vzniku odpadů zamezit – předcházet, a pokud odpady nevzniknou, nelze s nimi nakládat.

Preambule Rámcové směrnice v čl. 7 říká, že Evropská rada ve svém usnesení z 24. února 1997 potvrdila, že předcházení vzniku odpadů by mělo být pro členské státy prioritou odpadového hospodářství. Fáze předcházení je zásadní v tom, že už na samém počátku životního cyklu výrobku (nikoli odpadu), je uvažováno s ohledem na dopad na životní prostředí. Fáze předcházení vzniku odpadů je fází s nejmenším negativním dopadem na životní prostředí. Z nakládání s již vzniklými odpady z povahy věci vznikají škody na životním prostředí, a nejlepší možnou cestou je prevence. V tomto případě prevence vzniku budoucí zátěže ze vzniklých odpadů.

Zákon o odpadech neposkytuje ucelenou definici předcházení vzniku odpadů, pouze kusé odkazy na obsah povinnosti vzniku odpadů předcházet. Zákon v Části třetí, Hlavě I. stanoví všeobecné povinnosti, které rozděluje na § 10 nazvaný Povinnosti k předcházení vzniku odpadů a § 12 označený jako Obecné povinnosti. Blíže o subjektech povinností při

---

⁹⁹ Viz JELÍNEK, Jiří. Trestněprávní odpovědnost právnických osob, Linde Praha a.s., Praha, 2007, str. 83.

nakládání s odpadem pojednává Kapitola 6 této práce. Zákon o odpadech vymezuje v § 10 odstavec 1) povinnost předcházet vzniku odpadů, které spočívá v omezování množství vznikajících odpadů a v minimalizaci jejich nebezpečných vlastností.

Jasnější představu o obsahu povinnosti předcházet vzniku odpadů v podání českého zákonodárce dává Plán odpadového hospodářství České republiky. Ten uvádí v části první opatření k přecházení vzniku odpadů, snižování jejich množství a nebezpečných vlastností. Tato základní opatření dále konkretizuje: iniciovat změny výrobních postupů směrem k bezodpadovým/nízkoodpadovým technologiím nebo nahrazovat nebezpečné složky výrobků méně nebezpečnými (tam, kde je to možné). Šestá hodnotící zpráva většinu těchto opatření uvádí za splněné či plněné bez výhrad. Občasné výhrady se týkají nedostatečného podpory ze strany exekutivy nebo nedostatečných finančních prostředků poskytnutých státem.¹⁰⁰

Pro srovnání, Rámcová směrnice o odpadech poskytuje definici předcházení vzniku odpadů, a to v čl. 3 odstavec 12), který předcházením rozumí opatření přijatá předtím, než se látka, materiál nebo výrobek staly odpadem, přičemž účelem je přerušit „závislost mezi hospodářským růstem a dopady na životní prostředí spojenými se vznikem odpadů.“¹⁰¹ Tato opatření omezují množství odpadu¹⁰², nepříznivé dopady na životní prostředí a lidské zdraví a obsah škodlivých látek v materiálech a výrobcích. Definice Rámcové směrnice je dle mého názoru komplexnější a důraznější než české pojetí předcházení vzniku odpadů. A to i v případě, že uvážím § 10 odstavec 2 zákona o odpadech, který ukládá výrobcům povinnost vyrábět výrobky tak, aby byl omezen vznik odpadů, které se už nedají dále využít.

Rámcová směrnice stanoví v preambuli odstavci 40 a následně článkem 29 povinnost členských států vypracovat programy předcházení vzniku odpadů, a to nejpozději do 12. prosince 2013. Programy by měly obsahovat především hlavní dopady na životní prostředí při zohlednění životního cyklu výrobků a materiálů a popis a vyhodnocení dosavadních opatření k předcházení vzniku odpadů.

Vláda v rámci svých povinností vydala v roce 2013 Zprávu o realizaci Národního programu reforem České republiky, která k otázce Programu předcházení vzniku odpadů říká: „V oblasti odpadového hospodářství vláda usiluje o zvýšení materiálové efektivity hospodářství a úspory ve spotřebě primárních surovin, které by měly být nahrazeny

---

¹⁰⁰ Viz Šestá hodnotící zpráva o plnění Plánu odpadového hospodářství ČR za rok 2010, Praha, 2012, str. 6-16.

¹⁰¹ Viz Úřední věstník, Rámcová směrnice o odpadech, Štrasburk, 2008, str. 5.

¹⁰² Tím se rozumí i opětovné použití nebo prodloužení životnosti výrobků.

předcházením vzniku odpadů a recyklací odpadů. Důraz je kladen rovněž na energetické využití odpadů.“¹⁰³ Poslední známá informace byla, že Ministerstvo životního prostředí dne 21. října 2013 předložilo návrh Programu k připomínkovému řízení do vlády.

Za předcházení vzniku odpadů lze považovat i opětovné použití.¹⁰⁴ Na základě § 4 odstavec 1, písmeno p) zákona o odpadech se opětovným použitím odpadů rozumí postupy, kterými jsou výrobky nebo jejich části, které nejsou odpadem, znovu použity ke stejnému účelu, ke kterému byly původně určeny. Opětovné použití je třeba odlišit od recyklace¹⁰⁵. Rozdíl je především v tom, že se opětovně používá výrobek či jeho část, které nejsou odpadem. Recyklace je využití odpadů, opětovné použití ne. Navíc recyklace spočívá ve zpracování odpadů. Gramatickým výkladem¹⁰⁶ lze naopak dojít k závěru, že opětovné použití je další použití výrobků bez dalšího. Výše jsem uvedla, že formou předcházení je i prodloužení životnosti výrobků. Takové výrobky nebo jejich části mohou být opětovně použity, což vede k šetrnosti k primárním zdrojům.¹⁰⁷

Vzniku mnoha druhů odpadů nelze zabránit. Zákon o odpadech v § 10 odstavec 1, věta za středníkem) uvádí, že takové odpady musí být využity, případně odstraněny způsobem, který neohrožuje lidské zdraví a životní prostředí a je v souladu se zákonem a zvláštními právními předpisy. Pro srovnání, v současné době se do popředí zájmu Evropské unie v rámci odpadové politiky dostalo nakládání s plastovými odpady. Konkrétně fakt, že nedávne celoevropské průzkumy ukázaly, že více než polovina jich končí na skládkách. Bohužel plasty disponují určitými vlastnostmi, které je činí fakticky nepostradatelnými. Jsou levnější oproti jiným materiálům a kladou menší energetické a ekologické nároky na výrobu. Odvrácenou stranou doby plastové je ale jejich téměř nemožná odbouratelnost, která se v závislosti na druhu plastu pohybuje okolo délky několika lidských životů po sobě jdoucích. Z těchto důvodů EU založila novou Zelenou knihu. Ta se věnuje výhradně problematice plastových

---

¹⁰³ Viz *Zpráva o realizaci Národního programu reforem České republiky v roce 2013*, Praha, 2013, Dostupné z [www.vlada.cz].

¹⁰⁴ Viz článek 3 odstavec 12 Rámcové směrnice o odpadech.

¹⁰⁵ § 4 odstavec 1, písmeno t) zákona o odpadech.

¹⁰⁶ Viz GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 147.

¹⁰⁷ V současné době je v běhu projekt CERREC (Central Europe Repair And Reuse Centres And Networks). Jedná se o projekt financovaný z programu Central Europe a z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Projekt běží od dubna roku 2011, skončit by měl k poslednímu červenci roku 2014. Celkem sedm zemí (včetně České republiky) vytvořilo tým devíti odborníků, kteří mají za úkol hodnotit možnosti oprav a opětovného použití výrobků a jejich částí ke splnění cílů uložených Rámcovou směrnicí o odpadech. Jak uvádí oficiální stránky projektu CERREC www.cerrec.eu: „Hlavní výzvou projektu CERREC je, aby se sektor opětovného používání stal mainstreamem v rámci odpadového hospodářství, což by výrazně přispělo k redukcí množství vznikajících odpadů a zároveň prodloužilo životní cyklus výrobku.“

odpadů. Jejím účelem je shromáždit názory a fakta, aby bylo možné určit budoucí strategii nakládání s odpadem z plastů. Zelená kniha se bude věnovat otázkám jak zlepšit recyklovatelnost a odbouratelnost plastů a zda je třeba podporovat moderní trend takzvaných biologicky rozložitelných plastů.¹⁰⁸ Z toho vyplývá jako úvaha *de lege ferenda* například povinnost fyzických osob podnikajících a právnických osob, které vyrábějí výrobky s obsahem plastů, nahradit tyto “obyčejné“ plasty zcela či zčásti plasty biologicky rozložitelnými (tam kde je to vhodné, účelné apod.).

K předcházení vzniku odpadů se vztahuje i jiný vnitrostátní předpis. Je jím zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, zkráceně zákon o integrované prevenci neboli zákon o IPPC neboli ZIP. Zákon o IPPC byl v roce 2013 rozsáhle novelizován, a to novelou č. 69/2013 Sb., která zasáhla i do zákona o odpadech. Důvodem k přijetí novely jsou zejména požadavky Evropské unie. Stejně jako k přijetí ZIP vůbec, protože Evropská Unie přijala v roce 1996 směrnici č. 96/61/ES, o integrované prevenci a omezování znečištění (směrnice o IPPC), na základě které vznikla povinnost České republiky přijmout odpovídající zákon. Vývoj ukázal, že směrnice 96/61/ES nebyla dostatečným prostředkem ochrany lidského zdraví a životního prostředí. Byla proto přijata nová směrnice č. 2008/1/ES (nová směrnice o IPPC), která měla za cíl zejména zpřehlednit směrnici původní. Na oficiálních stránkách legislativy EU EUR - lex je v části před samotným zněním směrnice 2008/1/ES jasně patrné velké množství podaných dotazů na výklad směrnice 96/61/ES. Ale ani směrnice 2008/1/ES se neukázala dle EU jako dostatečná.¹⁰⁹

Integrované povolení dle ZIP a dle Směrnice o IPPC úzce souvisí s principem BAT (Best Available Techniques – Nejlepší Dostupná Technika/Technologie). Zákon o integrované prevenci v § 2 odstavec 1, písmeno e) podává definici nejlepších dostupných technik tak, že se jedná o neúčinnější a nejpokročilejší stadium vývoje technologií a způsobu jejich provozování, které ukazují praktickou vhodnost určitých technik jako základu pro stanovení emisních limitů a dalších závazných podmínek provozu zařízení. Smyslem BAT je předejít vzniku emisí nebo alespoň tyto emise a jejich účinek na životní prostředí omezit. Princip nejlepší dostupné techniky je korigován principem dostupnosti tak, aby byl zohledněn na jedné straně ekonomický růst provozovatelů zařízení v povolovacím režimu a na druhé

---

¹⁰⁸ Viz “Zelená kniha“ Evropské komise, *Evropská strategie pro řešení problematiky plastového odpadu v životním prostředí*, Brusel, 2013, [http://ec.europa.eu/environment/waste/pdf/green_paper/green_paper_cs.pdf].

¹⁰⁹ Viz *Důvodová zpráva k novele č. 69/2013 Sb. zákona o IPPC (a dalších zákonů)*, Praha, 2013, str. 43-46.

straně ochrana lidského zdraví. Každý provozovatel má povinnost pro své zařízení využívat nejlepší možnou techniku/technologie tak, aby sice prosperoval, ale na druhé straně omezil na nejnižší možnou míru zdroje znečištění životního prostředí. V tomto ohledu je třeba respektovat reálnou hospodářskou situaci provozovatele a provozu a současné technologické možnosti a postupy. BAT představuje nejúčinnější a nejpokročilejší stadium vývoje techniky, aniž je předepsáno použití jakékoli konkrétní metody nebo techniky/technologie.

Evropská unie ze statistických průzkumů opětovně shledávala právě stěžejní princip BAT směrnici 2008/1/ES nedůsledně aplikovaný. Tato skutečnost z velké části mařila účel integrovaného povolení. Dnes už je zřejmý vztah mezi kvalitou životního prostředí a kvalitou lidského života. Nedostatečná aplikace BAT principu měla dle EU dopad právě na kvalitu obou. EU tudíž konstatovala, že právě nedůslednost aplikace stojí mimo jiné za zvýšenou nemocností, ba dokonce mortalitou, občanů členských států EU. Proto byla v roce 2010 přijata nová směrnice č. 2010/75/EU, o průmyslových emisích (neboli směrnice IED Industrial Emissions Directive), která má změnit přístup k aplikaci principu BAT. Směrnice IED má nahradit směrnici 2008/1/ES s účinností k 7. lednu 2014.¹¹⁰

Ruku v ruce s důslednějším prosazováním principu BAT směrnice IED klade důraz na lepší kontrolu ze strany státu. Ten musí být schopen zaručit, že provozovatelé zařízení v reálu splňují podmínky uvedené a schválené v integrovaném povolení. Směrnice rozšiřuje seznam provozovatelů podléhajících režimu integrovaného povolení, který byl v původní směrnici rovněž shledán nedostatečným. Přijetím této směrnice vznikla ČR povinnost implementovat povinnosti z ní vyplývající, a to do 7. ledna 2014. Implementace byla provedena novelou č. 69/2013 Sb. zákona 76/2002 Sb., o integrovaném povolení. Novela 69/2013 Sb. je novelou velmi rozsáhlou ve vztahu k ZIPu. Důvodová zpráva k novele 69/2013 Sb. uvádí: „*K hlavním důvodům novelizace zákona na základě IED i vyhodnocení aplikační praxe patří nutnost posílení role nejlepších dostupných technik, zvýšení důrazu na ochranu půdy a podzemních vod, (...), zajištění podpory nově vznikajícím technikám...*“¹¹¹

Aby bylo zřejmé, proč uvádím tuto novelu v práci zabývající se právní úpravou nakládání s odpady, je třeba uvést vztah ZIPu a zákona o odpadech, resp. vztahu mezi ZIPem

---

¹¹⁰ Viz *oficiální webová stránka Vlády České republiky*, dostupné z [<http://www.vlada.cz/assets/ppov/lrv/ria/databaze/Revize-Zaverecne-zpravy-RIA-k-NZ-o-integrované-prevenici.doc>].

¹¹¹ Viz *Důvodová zpráva k novele č. 69/2013 Sb. k zákonu o IPPC(a dalším zákonům)*, Praha, 2013, str. 87.

a provozovateli zařízení v povolovacím režimu. Částečně jsem tento vztah popsala v Kapitole 2, kde jsem uvedla, že ZIP se vztahuje na provozovatele některých zařízení, kde se nakládá s odpady. Zařízení, kde se nakládá s odpady, jsou možným zdrojem ohrožení (a poškození) životního prostředí. Z tohoto důvodu jsou tato zařízení uváděna jako jeden z typických představitelů zařízení v povolovacím režimu IPPC například vedle zařízení souborně označovaných jako Chemický průmysl.

Přílohy k zákonu byly přežaty ze směrnice IED. V Příloze č. 1 je uveden seznam zařízení v povolovacím režimu, Příloha č. 3 (z hlediska novelizace zásadní) stanoví kritéria pro posuzování BAT. Princip BAT jsem detailně popsala výše. Bodem číslo 1 v Příloze číslo 3 k novelizovanému zákonu o integrované prevenci je Použití nízkoodpadové technologie. Tento bod nastavuje povinnost provozovatelů zařízení v rámci zavádění nejlepší dostupné techniky/technologie použít takové prostředky, výrobní postupy, technologie a další, které minimalizují vznikající odpad. Jedná se o vynikající ukázkou uzákoněné povinnosti předcházet vzniku odpadů na samém prvopočátku výroby. Nízkoodpadové technologie a postupy jsou takové, které maximálně využívají všechny suroviny i odpady během zpracování či výroby. Není to možné u všech materiálů. Odvětví, kde se široce uplatní málo/nízkoodpadové technologie a postupy, jsou typicky výroba skla nebo kovovýroba. Pokud se během zpracování nějaký výrobek nezdaří, je ihned znovupoužit a přepracován, aniž by se stával odpadem. Bezodpadovost je o něco těžší docílit, je málo odvětví, které by to umožnily z hlediska skladby jejich produkce. Bezodpadovost vytváří určitý výrobní koloběh bez toho, aby se z tohoto koloběhu cokoli uvolnilo do vnějšího prostředí¹¹². Takový výrobní proces tedy zahrnuje zpracování veškerých materiálů, které sám vyprodukuje. V ideálních podmínkách by se bezodpadovým výrobním procesem dal označit například masný průmysl.

V souhrnu by novela č. 69/2013 Sb. zákona o odpadech, resp. zákona o integrované prevenci, měla vytvořit spolehlivější kontrolní síť možných znečišťovatelů, a tím spolu s dalšími instituty jako je například novinka základní zpráva vytvořit účinnější ochranu životního prostředí, a tak zabránit negativním dopadům na lidské zdraví.¹¹³ Novela by mohla dle mého názoru mít v konečném důsledku nezanedbatelný vliv na rozsah předcházení vzniku odpadů v návaznosti na výše uvedená opatření.

---

¹¹² Viz *webová stránka Wikipedie Otevřená encyklopedie*, dostupné z [http://ebozp.vubp.cz/wiki/index.php/Bezodpadov%C3%A9_technologie]

¹¹³ Viz *Důvodová zpráva k novele č. 69/2013 Sb. zákona o IPPC*, Praha, 2013, str. 70-71.

7.2. Způsoby nakládání s odpady dle hierarchie způsobů nakládání s odpady

Nakládání s odpady by se dalo rozdělit na hierarchii způsobů nakládání s odpady a ostatní činnosti v rámci odpadového hospodářství. Hierarchie zahrnuje stěžejní způsoby nakládání s odpady, ostatní činnosti je možno označit jako určité mezistupně nebo spojovací články mezi jednotlivými způsoby nakládání s odpady dle hierarchie. Ze způsobů nakládání s odpady v této kapitole neuvádím předcházení vzniku odpadů, protože se nejedná v pravém slova smyslu o nakládání s odpady (viz výše).

Hierarchie způsobů nakládání s odpady je dle § 9a zákona o odpadech taková, že první je předcházení vzniku, následuje příprava k opětovnému použití, recyklace nebo jiné využití, například energetické, a jako poslední je odstranění odpadů. Přesné definování jednotlivých fází je esenciální z důvodu stanovení práv a zejména povinností původců odpadů. Každá fáze stanoví odlišný rozsah a obsah těchto povinností, a musí být jasně čitelné, jaké povinnosti jim která fáze ukládá. Druhá strana mince spočívá v pravomoci veřejné správy kontrolovat dodržování těchto povinností.

7.2.1. Příprava k opětovnému použití

Jako druhý stupeň hierarchie je uvedena příprava k opětovnému použití. Zákon o odpadech přípravou k opětovnému použití dle § 4 odstavec 1, písmeno r) zákona rozumí způsob využití odpadů zahrnující čištění nebo opravu použitých výrobků nebo jejich částí. Po tomto procesu následuje kontrola. Ta spočívá v prověření, že použitý výrobek nebo jeho část, které byly odpadem, jsou po očištění nebo opravě schopné bez dalšího zpracování opětovného použití. Kontrolu takto připravených odpadů provádí osoba k tomu oprávněná podle zvláštního právního předpisu. Gramatickým výkladem¹¹⁴ lze dojít k závěru, že zákon řadí přípravu k opětovnému použití do způsobů využití. Pro srovnání uvádím znění Rámcové směrnice o odpadech v otázce přípravy k opětovnému použití. Směrnice v článku 3, odstavec 1, písmeno 16) uvádí, že opětovným použitím se rozumí takové způsoby využití, které spočívají v kontrole, očištění nebo opravě výrobků či jejich částí, které *se staly* odpadem. Dle mého názoru je takto patrnější, v čem příprava k opětovnému použití spočívá. Gramatický výklad¹¹⁵ mě vede k závěru, že příprava k opětovnému použití slouží k tomu, aby výrobky či jejich části (které se staly odpadem, ale díky přípravě jím nejsou), splňovaly podmínky pro

¹¹⁴ Viz GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 147.

¹¹⁵ Viz GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 147.

naplnění definičních znaků opětovného použití. Rovněž uvádím poznámku, že dle mého názoru je matoucí, pokud se fáze předcházející označuje jako opětovné použití, a fáze následující příprava k opětovnému použití. Nicméně, stejná slova používá i Rámcová směrnice o odpadech, tudíž se český zákonodárce pouze držel znění Rámcové směrnice.¹¹⁶

7.2.2. Recyklace odpadů

Jako třetí stupeň hierarchie způsobů nakládání s odpadem zákon v § 9a odstavec 1, písmeno c) uvádí recyklaci. Z formulace písmene následujícího¹¹⁷ „jiné využití“ je patrné, že zákon o odpadech řadí recyklaci pod množinu využití odpadů. Stejnou formulaci používá i Rámcová směrnice o odpadech v článku 4, odstavec 1, písmeno c). Zákon o odpadech definuje recyklaci pozitivně v § 4 odstavec 1 písmeno t), věta před středníkem) jako jakýkoli způsob využití odpadů, kterým je odpad znovu zpracován na výrobky, materiály nebo látky pro původní nebo jiné účely použití, včetně přepracování organických materiálů. A negativní definice recyklace: § 4, odstavec 1, písmeno c), věta za středníkem: recyklací není energetické využití odpadů a zpracování na výrobky, materiály nebo látky, které mají být použity jako palivo nebo zásyrový materiál.

Recyklace se dělí na dva základní druhy¹¹⁸, a to na přímou a nepřímou. Nepřímá spočívá v přepracování odpadu, naopak přímá znamená opětovné použití bez dalšího.¹¹⁹ Dle zákona o odpadech odpovídá české pojetí recyklace recyklaci nepřímé, čili spočívající ve znovuzpracování materiálů. Naopak pojetí pojmu přímé recyklace odpovídá opětovnému použití dle definice zákona o odpadech.¹²⁰

Spolu s pojmem recyklace je třeba definovat pojmy využití odpadů a materiálové využití. Zákon na základě § 4, odstavec 1, písmeno q) rozumí využitím odpadů činnost, jejímž výsledkem je, že odpad slouží užitečnému účelu tím, že nahradí materiály používané ke

---

¹¹⁶ Pro srovnání: v anglické verzi Rámcové směrnice o odpadech *preparing for re-use* a *re-use*.

¹¹⁷ § 9a odstavec 1, písmeno d) zákona o odpadech.

¹¹⁸ Nově se objevují pojmy *downcycling* a *upcycling* jako zvláštní druhy recyklace. *Downcycling* popisuje životní cyklus odpadu, ve kterém dochází recyklací k postupnému znehodnocování odpadu a radikální změně původního účelu způsobené recyklací. Proces lze dobře popsat na příkladě papíru. Nejprve je vyroben bílý tvrdý papír na čtvrtky na kreslení. Po použití je recyklován na školní sešit II. jakosti a následně po druhém recyklačním kole skončí jako papír toaletní. *Upcycling* je proces zcela opačný, jak vyplývá i z jazykového rozboru (*down* – dolů, *up* – nahoru). Zatím se jedná o zcela ojedinělý a spíše teoretický fenomén. Příkladem *upcyclingu* by nicméně mohly být tzv. biologicky rozložitelné plastové tašky, které se po určité (relativně krátké) době rozloží na neškodné chemické látky. Vědci zkoumají i varianty, kdy by do těchto tašek byla implantována například semínka, čili po rozložení tohoto druhu plastu samovolně vyklíčí rostlina.

¹¹⁹ Viz Wikipedia Otevřená encyklopedie, [<http://cs.wikipedia.org/wiki/Recyklace>]

konkrétnímu účelu, nebo je k tomuto konkrétnímu účelu upraven. Zákon o odpadech v Příloze č. 3 uvádí příkladný výčet způsobů využití. Příloha č. 3 obsahuje činnosti jako regenerace rozpouštědel, rafinace použitých olejů nebo aplikace do půdy za účelem zlepšení kvality půd apod. Využíváním odpadů se rozumí nahrazení materiálů s konkrétním účelem odpadem nebo jeho úprava k tomuto konkrétnímu účelu. Tím se chrání primární zdroje surovin. Dle mého názoru je opět gramaticky výstižnější pojetí definice využívání odpadů v Rámcové směrnici o odpadech. Směrnice v článku 3 odstavec 15) říká, že odpad slouží užitečnému účelu tím, že *nahradí materiály, které by jinak byly použity ke konkrétnímu účelu*.¹²¹ Z toho jasně vyplývá smysl využívání odpadů – šetrné využívání přírodních zdrojů, primárních nahrazením odpadů jako sekundárních zdrojů. Dle mého názoru tento smysl využívání odpadů není z české formulace definice využívání tolik patrný.

Materiálovým využitím se dle § 4 odstavec 1, písmeno s) rozumí způsob využití odpadů zahrnující recyklaci a *další způsoby využití odpadů jako materiálu* k původnímu nebo jiným účelům. Účelem materiálového využití není bezprostřední získání energie. Materiálové využití je tudíž druhem využití, a recyklace je druhem materiálového využití. Materiálové využití je pojmem, který Rámcová směrnice o odpadech nezná. Rozdíl oproti recyklaci spatřuji v gramatickém výkladu¹²² definice materiálového využití odpadů. Recyklace spočívá ve zpracování odpadů na materiál. Dle mého názoru, materiálové využití odpadů, tak jak je uvedeno výše, spočívá v bezprostředním využití odpadů jako materiálu bez předchozího zpracování.

7.2.3. Zpětný odběr některých výrobků

Smyslem zpětného odběru výrobků je minimalizovat usnadnit využití výrobků, popřípadě jejich odstranění. Jak uvádí Učebnice Právo životního prostředí, Damohorský a kolektiv: „*Jedná se o výrobky, ze kterých by mohl vzniknout nebezpečný odpad, popřípadě velké množství odpadu*.“¹²³ Klíčové je postavení konečného uživatele¹²⁴, který svojí činností může zpětným odběrem, resp. odevzdáním odpadu, přispět do hierarchie nakládání s odpadem ve fázi jeho využití. Nutností je zajištění systému zpětného odběru, dostatečného počtu sběrných míst a s tím korespondující informační povinností výrobců a dovozců.

---

¹²¹ Pro srovnání anglické znění Rámcové směrnice o odpadech: „waste which would otherwise have been used to fulfil particular function.“

¹²² Viz GERLOCH, Aleš, Teorie práva, 3. rozš. vydání, Aleš Čeněk, Plzeň, 2004, str. 147.

¹²³ Viz DAMOHORSKÝ, Milan. *Učebnice práva životního prostředí*. 3. vyd., Praha, C. H. Beck, 2010, str. 438.

¹²⁴ Pojem vložen Novelou.

Povinným subjektem je dle § 38, odstavec 3) zákona o odpadech právnická nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání, která vypočtené výrobky vyrábí nebo uvádí na trh v České republice - dováží. Tato tzv. povinná osoba má povinnost zajistit jejich zpětný odběr. Zajištění zpětného odběru je realizována několika na sebe navazujícími povinnostmi povinné osoby. Povinnosti ke zpětnému odběru nejsou ukládány konečnému uživateli, ten má právo systému zpětného odběru využít, ale ne povinnost.

Proto je esenciální pro vytvoření funkčního systému zpětného odběru informovaný konečný uživatel. Proto prostřednictvím posledního prodejce musí dle § 38, odstavec 5) zákona povinná osoba informovat spotřebitele o požadavku, aby odpad, resp. výrobek, nebyl odstraňován spolu se směsným odpadem. Koneční uživatelé by ho měli odkládat na místech k tomu určených nebo v místech zpětného odběru. Dle § 38, odstavec 4, písmeno b) povinná osoba sdělí uživateli, jakou úlohu hraje v opětovném použití nebo jiném využití odpadu, a zvyšuje tak jeho uvědomělost o šetrném přístupu k životnímu prostředí. Stejný účel má další z informačních povinností povinné osoby ke spotřebiteli. Dle § 38, odstavec 4, písmeno c) konečnému uživateli musí sdělit, jaké škodlivé vlivy na lidské zdraví a životní prostředí mohou mít nebezpečné látky v odpadu obsažené.

Zákon v § 38, odstavec 5) stanoví, že při prodeji výrobků, na které se vztahuje povinnost zpětného odběru, musí poslední prodejce informovat spotřebitele o podrobnostech zpětného odběru výrobku. Pokud toto nesplní, nastupuje jeho povinnost odebírat použité výrobky ve své provozovně. Místa zpětného odběru musí být dostupná, aby nedocházelo k nadměrnému zatěžování spotřebitele. To by mělo přispívat ke zvyšování motivace spotřebitelů zapojovat se do procesu zpětného odběru. Dle § 38, odstavec 7, věta čtvrtá) lze odmítnout zpětný odběr jen v případě, že výrobek je kontaminován tak, že to ohrožuje zdraví osob provádějících zpětný odběr. V ostatních případech jsou povinné osoby povinny použítý výrobek přijmout.

Dle § 38 odstavce 6 je povinná osoba oprávněna k usnadnění dodržování povinností uzavřít písemnou smlouvu s obcí k využívání komunálního systému sběru a třídění odpadů. Sankce za využívání systému komunálního sběru odpadů bez uzavření písemné smlouvy stanoví § 66, odstavec 1) zákona o odpadech. Pokutu až do výše 300 tisíc Kč je oprávněn ukládat obecní úřad.

7.2.4. Jiné využití odpadů, například energetické využití

Jako čtvrtý způsob nakládání s odpady v rámci hierarchie je uvedeno jiné využití a jako příklad je uvedeno energetické využití odpadů. Zákon o odpadech ani Rámcová směrnice o odpadech neuvádí ucelenou definici energetického využívání odpadů v rámci svých ustanovení. Zákon o odpadech nicméně energetické využití zmiňuje na několika místech. Na základě gramatického výkladu¹²⁵ §9a odstavec 1, písmeno d), lze vyvodit, že energetické využití odpadů patří do množiny využití odpadů. Další zmínky o energetickém využití odpadů lze nalézt v § 4, který definuje základní pojmy odpadového hospodářství (kromě energetického využití). Zákon v § 4 odstavec 1, písmeno s) vyděluje z pojmu materiálového využití *další způsoby využití odpadů jako materiálu k bezprostřednímu získání energie*. Tím zákon dává najevo, že je třeba odlišit materiálové využití od energetického využití odpadů.¹²⁶ V § 4 odstavec 1, písmeno t) zákon uvádí, že recyklací *není* energetické využití.

Problém není v rozlišení energetického využití od ostatních druhů využití. Problémem je jeho odlišení od způsobu odstranění odpadů prostřednictvím spalování. Příloha č. 3 k zákonu o odpadech Způsoby využívání odpadů pod písmenem R1 uvádí, že jedním ze způsobů využití odpadů je využití způsobem obdobným jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie. Klíčové je slovní spojení *využití jako paliva k výrobě energie*, protože odstraňováním odpadů jejich spalováním rovněž vzniká energie. Ta ale na rozdíl od energetického využití není cílem odstranění, ale pouhým vedlejším důsledkem.¹²⁷ Navíc, aby se jednalo o energetické využití, a ne o odstraňování odpadů spalováním, musí energetické využití odpadů dosahovat určitého stupně energetické účinnosti. Energetickou účinnost, resp. vzorec pro její výpočet, stanoví zákonodárce v Příloze č. 12 zákona o odpadech. K tomu dodávám jen článek 23, odstavec 4 Rámcové směrnice o odpadech, který zní, že podmínkou pro vydání povolení ke spalování nebo spoluspalování s energetickým využitím je, že energetické využití probíhá s vysokým stupněm energetické účinnosti. Další ustanovení, které se vztahuje k energetickému využití, lze nalézt paradoxně právě ve zvláštních ustanoveních pro spalování odpadů v rámci jejich odstraňování. Jedná se o § 23, který se týká spaloven komunálních odpadů. Zákon v § 23 odstavec 1) říká, že spalování odpadu ve spalovně komunálních odpadů, která (spalovna) dosahuje vysokého stupně energetické účinnosti, se považuje za využívání odpadů způsobem uvedeným pod kódem R1 v Příloze č. 3 k tomuto

¹²⁵ Viz GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 147.

¹²⁶ Ale taky od odstraňování odpadů jejich spalováním.

¹²⁷ Viz § 4 odstavec 1, písmeno u) zákona o odpadech nebo čl. 3 odstavec 19) Rámcové směrnice o odpadech.

zákonu. Spalovny, které nesplňují výše uvedené podmínky spalování, jsou zařízeními k odstraňování odpadů. Logickým výkladem *argumentum a contrario*¹²⁸, spalovny, které tyto podmínky splňují, jsou spalovny k využívání odpadů jako paliva za účelem získání energie – spalovny v rámci energetického využívání odpadů.¹²⁹

Z vyjádření Ministerstva životního prostředí z 6. března 2013: „*Energetické využívání zbytkového směsného komunálního odpadu považuje Ministerstvo životního prostředí za ekologicky i ekonomicky nejvhodnější způsob nakládání s tímto odpadem. Ministerstvo také vnímá potřebu řešit náhradu zdroje primárních surovin, zejména hnědého uhlí, pro centrální vytápění teplem. Materiálově nevyužitelný odpad by tak mohl být možnou alternativou. Z odborných analýz vyplývá, že dále materiálově nevyužitelný komunální odpad by v České republice mohl nahradit až cca 2 mil. tun hnědého uhlí. (...). V současné době však Česká republika stále nedisponuje dostatečnými kapacitami konečných zařízení pro nakládání s odpady, a proto kromě rozvoje technologií na materiálové využívání odpadů podporuje i rozvoj nových technologií pro jejich energetické využívání. (...). V aktuálním programovém období byly v rámci oblasti podpory 4.1 Zkvalitnění nakládání s odpady Operačního programu Životní prostředí 2007 – 2013 (OPŽP) podány 3 žádosti o podporu výstavby nových zařízení pro energetické využívání komunálních odpadů. Jedná se o EVO Komořany (u Mostu, kapacita 150 tis.t/rok), ZEVO Chotíkov (u Plzně, kapacita 95 tis. t/rok) a KIC, a.s. (u Karviné, 192 tis. t/rok).¹³⁰ Poslední jmenovaný projekt pak v loňském roce od žádosti odstoupil, zbývající dvě žádosti byly na začátku roku postoupeny na Evropskou komisi k posouzení a Ministerstvo životního prostředí intenzivně jedná s Evropskou komisí o jejich podpoře.“¹³¹*

---

¹²⁸ Viz GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 147.

¹²⁹ Biologicky Rozložitelný Komunální Odpad neboli BRKO by mohl být energeticky využit v bioplynových stanicích, ale jen v málo regionech v České republice jsou kontejnery, které umožňují oddělený sběr BRKO. V současné době se jedná o 15 oblastí, které zavedly systém odděleného sběru BRKO. Jsou mezi nimi Plzeň, Zlín nebo Praha-Chabry. Pokud už oddělený sběr funguje, není schopen vygenerovat takové množství BRKO, aby bylo dostatečně užitečné. Nedostatkem této oblasti je jednoznačně neexistující povinnost provádět oddělený sběr. Vzhledem k tomu, že EKO-KOM uvádí, že cca 70% obyvatel České republiky třídí, a to dobrovolně, jsem přesvědčená, že by možnost třídít i BRKO spotřebitelé uvítali. Nicméně je rovněž třeba uvést, že ani na evropské úrovni neexistuje předpis, který by stanovil povinnost separovat bioodpad.

¹³⁰ Projekt EVO Komořany předpokládá svoji realizaci v roce 2015. Projekt ZEVO Chotíkov oznámil na svých oficiálních webových stránkách zahájení výstavby dne 1. srpna 2013 a plánovaný termín dokončení a spuštění provozu je stanoven na konec roku 2015.

¹³¹ Viz *oficiální webová stránka Ministerstva životního prostředí České republiky*, dostupné z [http://www.mzp.cz/cz/news_130306_odpady].

7.2.5. Odstraňování odpadů

Posledním článkem v hierarchii způsobů nakládání s odpadem je ekologicky šetrné odstraňování neboli zmenšování objemu odpadů. Zákon o odpadech ho uvádí v § 9a odstavec 1, písmeno e). Definice odstranění odpadů je obsažena v § 4 odstavec 1, písmeno u) zákona o odpadech, který stanoví, že odstraněním odpadů je činnost, která není využitím odpadů, a to i v případě, že tato činnost má jako druhotný důsledek znovuzískání látek nebo energie Příloha č. 4 k zákonu o odpadech stanoví příkladný výčet způsobů odstranění odpadů. Jsou jimi například pod písmenem D1 ukládání odpadů nad nebo pod úrovní terénu (čili skládkování), D6 vypouštění odpadů do vodních těles nebo D10 spalování odpadů. Zákon stanoví v rámci všeobecných povinností § 10 odstavec 1), že odpady (pokud se nepředěje jejich vzniku ani nejsou využity) musí být odstraněny způsobem, který neohrožuje lidské zdraví ani životní prostředí a který je v souladu se zákonem o odpadech a zvláštními právními předpisy jako je zákon o ochraně přírody a krajiny nebo lesní zákon. Zákon omezuje v § 12 odstavec 2) nakládání s odpady pouze na zařízení, která jsou k tomu určena zákonem o odpadech, tudíž i zařízení k odstraňování odpadů musí být k odstraňování odpadů určena na základě zákona o odpadech. Podle § 66 odstavec 4, písmeno b) uloží Česká inspekce životního prostředí pokutu až do výše 50 milionů Kč fyzické osobě - podnikateli nebo právnické osobě, pokud nakládá (odstraňuje) s odpady v zařízeních, ve kterých je nakládání s nimi zakázáno nebo v nich není povoleno.

Stejná definice odstraňování jako v zákoně o odpadech je obsažena i v Rámcové směrnici o odpadech. V souvislosti s odstraňováním ale uvádím článek 8 Rámcové směrnice o odpadech, který ustanovuje rozšířenou odpovědnost výrobce. Ta spočívá v povinnosti vyrábět výrobky tak, aby se usnadnilo nebo umožnilo předcházení vzniku odpadů, opětovné použití, recyklace a jiné využití odpadů z těchto výrobků. Zákon o odpadech část článku 8 Rámcové směrnice začlenil v § 10 odstavec 2: výrobce je povinen vyrábět výrobky tak, aby se omezil vznik nevyužitelných odpadů z nich. Tudíž Rámcová směrnice o odpadech stanoví v článku 8, odstavec 2 i možnost (ne povinnost) členských států přijmout opatření, která by vedla výrobce k výrobě výrobků, které by bylo snadnější odstranit (šetrně k životnímu prostředí). Tuto povinnost do zákona o odpadech český zákonodárce nezahrnul, což je dle mého názoru chyba.

Zákon stanoví v rámci odstranění odpadů povinnosti osobám, které označuje jako provozovatele zařízení k odstraňování odpadů. Osoba provozovatele zařízení k odstraňování odpadů je z hlediska zákona o odpadech osobou oprávněnou dle § 4 odstavec 1, písmeno x)

zákona. Zákon v § 4 odstavec 1, písmeno e) nakládáním s odpady rozumí i jejich odstraňování, tudíž je provozovatel zařízení k odstraňování odpadů osobou, která nakládá s odpady. Pokud na základě podané žádosti¹³² o udělení souhlasu k provozování zařízení k odstraňování odpadů je příslušným krajským úřadem souhlas udělen,¹³³ stává se provozovatel osobou oprávněnou k nakládání s odpady. Spolu s tím, kdy krajský úřad uděluje souhlas k provozu zařízení, schvaluje i provozní řád zařízení. Dle § 20, písmene c) je provozovatel povinen provozovat zařízení k odstranění odpadů v souladu s tímto schváleným provozním řádem. Pokud by provozovatel zařízení k odstranění odpadů toto zařízení provozoval bez souhlasu nebo v rozporu s ním nebo v rozporu se schváleným provozním řádem, dopouštěl by se správního deliktu¹³⁴ dle § 66 odstavec 3, písmeno d) zákona o odpadech, za který by mu hrozila pokuta až do výše 10 milionů Kč ukládaná Českou inspekcí životního prostředí.

Pro provozovatele zařízení k odstraňování odpadů platí všeobecné povinnosti Části třetí, Hlavy I. zákona o odpadech. Zákon kromě obecných povinností stanoví i zvláštní povinnosti při nakládání s odpady jejich odstraňováním, a to v Části třetí, Hlavě II., Díle 4. Zákon o odpadech stanoví jednak společná ustanovení v § 20, a jednak ustanovení zvláštní pro skládkování odpadů § 21 a zvláštní ustanovení § 22 a §23 pro spalování odpadů. Právní úpravu završuje prováděcí předpis, a to vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady a vyhláška č. 294/2005 Sb., kterou se stanoví podmínky ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu.

Společná ustanovení v § 20 zákona o odpadech obsahují obecné povinnosti stanovené pro provozovatele zařízení k odstraňování odpadů. Pokud zobecním obsah povinností provozovatele zařízení k odstranění odpadů, daly by se tyto rozdělit do tří skupin. První skupina jsou povinnosti administrativního rázu: provozovatel je povinen dle písmene a) ustanovit odpadového hospodáře dle zákonných podmínek § 15 zákona o odpadech, to znamená v případech, kdy se v zařízení na odstraňování odpadů nakládá s určitým množstvím nebezpečného odpadu za kalendářní rok. Podle § 66 odstavec 3, písmeno h) zákona je neustanovení odpadového hospodáře správní delikt s vyšší pokuty až do 10 milionů Kč, kterou ukládá Česká inspekce životního prostředí. Druhou povinností administrativního charakteru je písmeno b), které ukládá provozovateli povinnost zveřejňovat seznam odpadů, k jejichž

---

¹³² § 14 zákona o odpadech ve spojení s § 1 vyhlášky MŽP č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.

¹³³ § 14 odstavec 1) zákona o odpadech.

¹³⁴ Viz HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 422 a 450.

odstraňování je oprávněně. Třetí pod písmenem d), a to stanoví povinnost vést průběžnou evidenci o odpadech a o způsobech nakládání s nimi, stejně jako povinnost plnit vůči příslušnému správnímu úřadu ohlašovací povinnost. Vedenou evidenci je povinen následně archivovat po zákonem stanovenou dobu. V případě neplnění povinností písmene d) hrozí provozovateli pokuta do výše 1 milion Kč dle § 66 odst. 2, písmeno a zákona.

Druhá skupina povinností spočívá především ve spolupráci provozovatele s veřejnou správou.¹³⁵ První povinnost v této skupině představuje písmeno g), které spočívá v povinnosti provozovatele umožnit kontrolním orgánům přístup do objektů, prostorů a zařízení, na vyžádání předložit dokumentaci a poskytnout pravdivé a úplné informace související s nakládáním s odpady. Česká inspekce životního prostředí je za tento správní delikt oprávněna dle § 66 odstavec 2, písmeno c) uložit pokutu až do výše 1 milion Kč. Druhou a poslední povinností této skupiny je písmeno i), které spočívá v povinnosti bez zbytečného odkladu oznámit příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností nepříznivé vlivy nakládání s odpady na lidské zdraví nebo životní prostředí, které jsou v rozporu s vlivy očekávanými/popsanými v provozním řádu, nebo vlivy, které překračují stanovené limitní hodnoty. Postih by v tomto případě byl § 66 odstavec 5) zákona o odpadech, kdy správní delikt spočívá v porušení jiné povinnosti uložené zákonem nebo rozhodnutím vydaným na základě zákona o odpadech. Speciální ustanovení v případě porušení této povinnosti neexistuje.

Třetí skupinu povinností provozovatele zařízení k odstraňování odpadů uvádím jako faktickou ve vztahu k povaze odpadů. Písmeno d) stanoví povinnost zabezpečit odpady před nežádoucím znehodnocením, odcizením nebo únikem. Správní delikt za porušení této povinnosti je stanoven pod § 66 odstavec 2, písmeno b) zákona o odpadech a hrozí za něj pokuta do výše 1 milionu Kč.

Zvláštní povinnost, která se dle mého názoru nehodí ani do jedné z výše uvedených skupin je uvedena v § 20, písmeno f) zákona o odpadech. Provozovatel má povinnost odstranit odpady v mimořádných případech, a to na základě rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností a na její náklady. Mimořádnými případy jsou ty, kdy je to nezbytné z hlediska ochrany životního prostředí. Podmínkou je, aby toto mimořádné odstranění bylo zařízení schopno technicky zvládnout. Náklady může obec s rozšířenou působností následně

---

¹³⁵ Viz HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 3.

požadovat na osobě odpovědné za původ odpad, zřejmě za předpokladu, že je taková osoba identifikována.

Uvádím dva nejčastější případy odstraňování odpadů, na což reaguje i právní úprava, která v § 21 zákona o odpadech uvádí zvláštní ustanovení pro skládkování odpadů a v §§ 22 a 23 zvláštní ustanovení pro spalování odpadů.

A) Odstraňování odpadů jejich skládkováním¹³⁶

Skládkování je kromě spalování nejjednodušší a nejběžnější způsob odstranění odpadů. Zároveň je to ale způsob, který klade největší nároky na kapacitu složek životního prostředí jako je půda, voda nebo ovzduší.¹³⁷ Některé odpady jsou takové povahy, že jejich vzniku nelze zabránit a není je možno nijak využít, pak následuje jejich odstranění. Mnoho odpadů i nadále končí na skládkách, a vytvářejí tak největší problém celého odpadového hospodářství.¹³⁸

Skládkou se dle § 4, odstavec 1, písmeno i) zákona o odpadech rozumí zařízení zřízené v souladu se zákonem o územním plánování a stavebním řádu a provozované ve třech na sebe bezprostředně navazujících fázích provozu, včetně zařízení provozovaného původcem odpadů za účelem odstraňování vlastních odpadů. Skládkou se rovněž rozumí zařízení určené pro skladování odpadů s výjimkou jejich přechodného soustředování podle § 4 odstavec 1, písmeno h) zákona o odpadech. Zákon o odpadech v rámci definice skládky uvádí, že skládka se zřizuje v souladu se zákonem o územním plánování a stavebním řádu a zákon o odpadech k tomu dodává, že dle § 21 odstavec 2) musí být skládka umístěna a technicky provedena tak, aby zajistila ochranu lidského zdraví a životního prostředí po celou dobu svého provozu. Umístění a technické provedení skládky musí rovněž zajistit podmínky pro rekultivaci skládky a následné využití skládkového prostoru v souladu se schválenou územně plánovací dokumentací.

---

¹³⁶ V lednu 2013 ministr životního prostředí Tomáš Chalupa podpořil projekt www.ZmapujTo.cz a udělil mu oficiální záštitu Ministerstva životního prostředí. Projekt se zabývá problémem černých skládek a jejich vyhledáváním. Umožňuje stáhnout aplikaci do chytrého mobilu, a objevenou černou skládku okamžitě nahlásit příslušným správním orgánům, které mohou následně začít situaci řešit.

¹³⁷ Viz Úřední věstník Evropských společenství, *Směrnice Rady č. 1999/31/ES, o skládkách odpadů*, Lucemburk, 1999, Preambule str. 1 - 3.

¹³⁸ V roce 2012 skončilo na skládkách odpadů 13% veškerých odpadů, což byl jediný způsob jejich odstranění. Ve stejném roce bylo skládkováno více než 50% komunálního odpadu, což byl rovněž jediný způsob jeho odstranění. Viz *oficiální webová stránka MŽP ČR*, [http://www.mzp.cz/cz/souhrna_data_odpadove_hospodarstvi_2012].

Skládka musí splňovat takovou úroveň technického provedení, aby umožňovala odpady ukládat. Zákon uvádí v § 21 odstavec 3) rozhodující hlediska pro posouzení, zda je k tomu skládka technicky způsobilá. Jsou jimi složení ukládaných odpadů, jejich mísitelnost, nebezpečné vlastnosti a obsah škodlivých látek ve vodném výluhu. Z povahy skládkování vyplývá dlouhodobost, proto je na skládky zakázáno dle § 21 odstavec 4) ukládat odpady, které mohou mít při smísení negativní vliv na životní prostředí, odpady neupravené a ty stanovené vyhláškou č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu. Také je zakázáno skládkovat odpady, u nichž ani úpravou nelze dosáhnout snížení jejich objemu nebo snížení nebo odstranění jejich nebezpečných vlastností.

Provoz skládky se dělí do tří fází dle § 4 odstavec 1, písmena i – l) zákona o odpadech. První fáze spočívá v samotném skládkování, tedy odstraňování odpadů formou jejich ukládání pod nebo v úrovni terénu, navazuje fáze případného využívání při uzavírání a rekultivaci skládky. Třetí fází je zajištění následné péče po uzavření skládky. Provozovatel skládky je povinen finančně zajistit první fázi provozu skládky, resp. okamžik před samotným zahájením provozu skládky, a to dle § 48a zákona. Rovněž mu zákon o odpadech ukládá vytvářet finanční rezervu pro rekultivaci a asanaci skládky v § 49 an.

Rámcová směrnice o odpadech neposkytuje definici skládky odpadů. Tu obsahuje Směrnice Rady č. 1999/31/ES, o skládkách odpadů. Ta skládkou rozumí v článku 2, písmeno g) místo pro odstraňování odpadů pomocí jejich povrchového nebo podpovrchového ukládání, a to včetně vlastní skládky a dočasné skládky. Vlastní skládka je místo, kde původce sám odstraňuje odpady v místě jejich vzniku, což odpovídá české definici. Dočasná skládka spočívá v dočasném skladování odpadů trvajícím více než jeden rok.

Rámcová směrnice v článku 2, písmeno g) uvádí vynětí některých zařízení z pojmu skládka. Jsou jimi zařízení, kde jsou odpady složeny za účelem jejich přípravy k další přepravě s cílem jejich využití, úpravy nebo odstranění na jiném místě. Druhá výjimka je skladování odpadů před využitím nebo úpravou po dobu obvykle kratší než tři roky. Nakonec Směrnice o skládkách odpadů vyjímá skladování odpadů kratší než jeden rok před jejich odstraněním. Poslední dvě výjimky společně tvoří pojem skladování odpadů dle § 4 odstavec 1, písmeno h) v pojetí zákona o odpadech. Tudiž Směrnice č. 1999/31/ES vyjímá skladování z pojmu skládek. Rámcová směrnice k tomu v Preambuli odstavec 16, poslední věta) dodává, že na skladování v délce trvání minimálně tří let před využitím nebo minimálně jednoho roku před odstraněním se použije Směrnice o skládkách odpadů.

Výše jsem uváděla výčet povinností, které zákon stanoví pro provozovatele zařízení k odstraňování odpadů obecně. Pro provozovatel skládky stanoví zvláštní povinnosti v § 21. Tudíž provozovatel skládky musí dodržovat všeobecné povinnosti, společná ustanovení pro odstraňování odpadů a zvláštní ustanovení pro skládkování odpadů. Povinnosti provozovatelů skládek by se daly dle mého názoru rozdělit do tří kategorií. První kategorie obsahuje povinnosti finanční povahy. Zákon § 21 odstavec 1, písmenem a) ukládá provozovateli skládky před zahájením provozu skládky prokázat, že nemá dluhy vůči místně příslušnému finančnímu úřadu a celnímu úřadu. Navíc musí provozovatel prokázat, že splnil povinnost dle § 50 zákona, který mu nařizuje zřídit zvláštní vázaný účet pro ukládání finančních prostředků k vytváření finanční rezervy v souvislosti s třetí fází provozu skládky. Zákon v § 21 odstavec 1, písmeno b) stanoví provozovateli skládky odpadů finančně zajistit první fázi provozu skládky dle § 48a, což znamená zřídit pojištění odpovědnosti za škodu na životním prostředí, na zdraví a na věci způsobenou provozem skládky nebo pro takový případ zřídit zvláštní účet na odstranění škod¹³⁹ nebo složit záruku, kterou vystaví právnická osoba k tomu oprávněná.

140

Druhá kategorie povinností provozovatele skládky je administrativního charakteru. Provozovatel je povinen dle § 21 odstavec 1, písmeno d) vybírat poplatky za uložení odpadů na skládku. Zákon v § 45 odstavec 1) stanoví, že za ukládání poplatků je původce odpadů povinen platit poplatky. Poplatky za ukládání odpadů nejsou příjmem provozovatele. Poplatek sestává dle § 46 odstavec 1) zákona ze dvou částí. Základní složka poplatku se platí obci za “běžný“ odpad na základě § 48, odstavec 3) zákona o odpadech. Pokud původce odpadů ukládá na skládku odpad nebezpečný, pak druhou částí poplatku je i tzv. riziková složka. Riziková složka je příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky. Sazba se určí na základě Přílohy č. 6 zákona o odpadech, a to podle druhu odpadu, jeho hmotnosti a roku skládkování. Provozovatel musí vybrané poplatky odvádět a rovněž informovat o dlužných poplatcích. Je třeba dodat, že Hlava I. Poplatky za uložení odpadů, se nachází v Části osmé zákona, která obsahuje ekonomické nástroje odpadového hospodářství. Účelem ekonomických nástrojů je zaprvé zpoplatnit jednání, které spočívá v zatěžování životního prostředí, aby prostřednictvím zpoplatnění došlo k minimalizaci takového jednání. Zadruhé je

---

¹³⁹ Výše prostředků se určí znaleckým posudkem dle § 48a, písmeno b, věta druhá) zákona o odpadech, a to podle zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících.

¹⁴⁰ § 1 odst. 3, písmeno e) zákona č. 21/1992 Sb., o bankách: poskytování bankovních záruk.

účelem také to, aby se vytvořily finanční prostředky, které jsou použity zpět na zlepšení životního prostředí – vázané prostředky Státního fondu životního prostředí.¹⁴¹

Druhá povinnost, kterou lze zařadit do kategorie administrativní, je dle § 21 odstavec 1, písmeno e) archivovat evidenci uložených odpadů, a to po celou dobu provozu skládky a následné péče o ni. Poslední administrativní povinnost je § 21 odstavec 1, písmeno f). Pokud se jedná o provozovatele, který má povinnost ustanovit odpadového hospodáře, musí provozovatel zároveň dohlédnout, aby tento každoročně prokazatelně proškolil všechny zaměstnance. Školení musí obsahovat minimálně poučení o řádném provozu skládky a o bezpečném nakládání s odpady tak, aby nedošlo k ohrožení lidského zdraví nebo životního prostředí.

Poslední skupina, resp. jediná povinnost, vyplývá z povahy skládkování. Zákon § 21 odstavec 1, písmenem c) stanoví, že provozovatel skládky je povinen po ukončení provozu skládky zabezpečit její asanaci, rekultivaci a následnou péči a zamezit negativnímu vlivu skládky na životní prostředí po jejím uzavření. Doba, po kterou je provozovatel povinen tyto činnosti zajišťovat, je stanovena na nejméně 30 let. Náklady hradí z vlastních prostředků a z prostředků finanční rezervy zmíněné výše.

B) Odstranění odpadů jejich spalováním

Jak jsem uvedla shora v rámci výkladu o energetickém využití odpadů, rozdíl je ten, že při odstraňování odpadů jejich spalováním dochází k vývoji energie, ale ta se dále nevyužívá. Je to mimo jiné z toho důvodu, že odstraňování spalováním se dostává ke slovu tam, kdy se jedná o odpady, které lze označit jako biohazardní apod.

Odpady lze dle § 22, odstavec 1) odstraňovat spalováním, pouze pokud jsou splněny podmínky stanovené zákonem o ochraně ovzduší a zákonem o hospodaření energií. To vyplývá z povahy spalování – jsou jím ohroženy další složky, konkrétně nejvíce ovzduší. Podle zákona o ochraně ovzduší je přípustná úroveň znečišťování určena emisními limity, emisními stropy, technickými podmínkami provozu a přípustnou tmavostí kouře. Technické požadavky pro nakládání s odpady vzniklými při spalování nebezpečného odpadu stanoví ministerstvo vyhláškou.

Jak jsem uváděla k problematice energetického využití odpad, zákon v § 23 negativně vymezuje spalovny k odstranění odpadů proti definici spaloven k energetickému využití

---

¹⁴¹ Viz DAMOHORSKÝ, Milan. *Učebnice práva životního prostředí*. 3. vyd., Praha, C. H. Beck, 2010, str. 44.

odpadů. Spalování odpadů, které dosahuje vysoké energetické účinnosti dle Přílohy č. 12 zákona o odpadech, se považuje za energetické využívání. Ostatní spalování odpadů je jejich odstraňováním. Provádí se ve spalovnách, které nespadají do systému energetického využití.

7.3. Ostatní činnosti v rámci nakládání s odpady

7.3.1. Shromažďování odpadů

Zákon o odpadech v § 4, odstavec 1, písmeno g) rozumí shromažďováním odpadů krátkodobé soustředování odpadů do shromažďovacích prostředků v místě jejich vzniku před dalším nakládáním s odpady. Výše jsem uvedla, že jsou stanoveny obecné povinnosti a pak návratkové v případě některých původců odpadů. Tak to bylo i v případě shromažďování nebezpečných odpadů. Ke shromažďování odpadů označených jako nebezpečné musel mít původce těchto odpadů souhlas věcně a místně příslušného orgánu státní správy. Novela 169/2013 Sb. tuto povinnost odstranila. Z důvodové zprávy: „*Jedná se o administrativu, která zatěžuje veřejnou správu a původce odpadů. Rámcová směrnice o odpadech uvádí, že je nezbytné rozlišovat mezi předběžným skladováním odpadu určeného ke sběru, sběrem odpadu a skladováním odpadu určeného ke zpracování.*“¹⁴²

7.3.2 Skladování odpadů

Skladováním se dle § 4, odstavec 1, písmeno h) rozumí přechodné soustředování odpadů do shromažďovacích prostředků v zařízení k tomu určeném po dobu nejvýše 3 let před jejich využitím nebo 1 rok před jejich odstraněním. Euronovelou byl zákon o odpadech novelizován v mnoha ustanoveních. Novela byla reakcí na několik hrozících řízení pro porušení Smlouvy, a jak napovídá její označení, zákon byl pozměněn, aby byl v souladu s unijním právem. Zvláštní část důvodové zprávy k euronovele uvádí, že: „*Další skupinu tvoří pojmy, které jsou upravovány jako reakce na odůvodněné stanovisko Komise Evropských společenství týkající se nesprávné transpozice směrnice 1999/31/ES. České republice je Komisí vytýkáno, že v případě pojmu skládka nedostatečně zohledňuje časové omezení výjimky z definice pojmu skládka, konkrétně že dostatečně neomezuje skladování odpadů před jejich odstraněním dobou jednoho roku, resp. tří let před jejich využitím (čl. 2 písm. g této*

---

¹⁴² Viz Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech, Praha, 2013, str. 21.

směrnice). V tomto smyslu byla upravena definice skladování i skládky.¹⁴³

Nyní je z definice skladování patrné, že je svou povahou dočasné. Skladování je pouze předstupněm před dalším nakládáním. Rámcová směrnice o odpadech ve své preambuli v odstavci 15) k problematice skladování dodává: „Je nezbytné rozlišovat mezi předběžným skladováním odpadu určeného ke sběru, sběrem odpadu a skladováním odpadu určeného ke zpracování. Zařízení nebo podniky, při jejichž činnosti vzniká odpad, by neměly být považovány za subjekty zabývající se nakládáním s odpady a neměly by podléhat povinnosti získat povolení ke skladování svého odpadu před jeho sběrem.“¹⁴⁴

7.3.3. Sběr a výkup odpadů

Sběrem se rozumí dle § 4, odstavec 1, písmeno m) zákona soustředování odpadů právnickou osobou nebo fyzickou osobou oprávněnou k podnikání od jiných subjektů za účelem předání k jejich dalšímu využití nebo odstranění. Výkupem odpadů se dle § 4, odstavec 1, písmeno n) rozumí sběr odpadů v případě, kdy odpady jsou právnickou osobou nebo fyzickou osobou oprávněnou k podnikání vykupovány za sjednanou cenu. Tudíž výkup je úplatný sběr.

Zákon stanoví kromě obecných povinností společné zvláštní povinnosti provozovatelů zařízení ke sběru a výkupu odpadů. Provozovatel má dle § 18, odstavec 1, písmeno f) povinnost zveřejňovat druhy sbíraných nebo vykupovaných odpadů a podmínky jejich sběru nebo výkupu. Je pak povinen sbírat a vykupovat pouze zveřejněné druhy odpadů.

Provozovatel je povinen na základě § 18, odstavec 3) identifikovat osoby, od kterých má v úmyslu odpady odebrat nebo vykoupit. Ke splnění této povinnosti je provozovatel oprávněn žádat k nahlédnutí průkazy totožnosti. Musí identifikovat i odebrané nebo vykoupené odpady. O této skutečnosti a o identifikaci osob uvedených výše vede evidenci.

Provozovatel nesmí dle §18, odstavec 5 a 11) vykupovat odpady od fyzických osob ze seznamu odpadů stanovených vyhláškou Ministerstva životního prostředí¹⁴⁵. Nesmí za tyto odpady poskytovat úplatu v hotovosti. Pokud dle § 18, odstavec 10) dochází ke sběru nebo výkupu odpadů, které mají povahu strojního zařízení, obecně prospěšného zařízení, uměleckého díla, pietních, bohoslužebných předmětů nebo jejich částí, je provozovatel povinen uvést u jednotlivých odebraných nebo vykoupených předmětů jejich stručný popis a

¹⁴³ Viz Důvodová zpráva k Euronovele zákona o odpadech, Praha, 2010, str. 24.

¹⁴⁴ Viz Úřední věstník Evropské unie, Rámcová směrnice o odpadech, Štrasburk, 2008, str. 2.

¹⁴⁵ Vyhláška MŽP ČR č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.

další náležitosti umožňující dodatečnou identifikaci. Tyto předměty nesmí po dobu 48 hodin od jejich odebrání nebo vykoupení rozebírat, jinak pozměňovat nebo postupovat dalším osobám. Zákaz provádět výše uvedené činnosti by měl alespoň umožnit identifikovat odpovědné osoby.¹⁴⁶

7.3.4. Úprava odpadů

Zákon definuje v § 4, odstavec 1, písmeno o) úpravu odpadů jako každou činnost, která vede ke změně chemických, biologických nebo fyzikálních vlastností odpadů za účelem umožnění nebo usnadnění jejich dopravy, využití, odstraňování nebo za účelem snížení jejich objemu, případně snížení jejich nebezpečných vlastností.

Chemickou úpravou se rozumí změna ve složení odpadu, fyzikální úprava spočívá ve snížení objemu odpadu. Pod označením úprava se rozumí i třídění odpadu. Z toho je patrné, že úprava odpadů je fáze, která přímo předchází využití nebo odstranění odpadu. Cílem je další nakládání usnadnit. Což se může být provedeno i omezením nebezpečných vlastností odpadu.¹⁴⁷

7.3.5. Přeprava a doprava odpadů

Přeprava odpadů je velmi častou činností při nakládání s odpady. Prvotní původce odpadů je ukládá na místa k tomu určená, kde je přebírá původce. Původce je pak převáží na další místa k dalšímu nakládání, například k využití nebo odstranění.

Právnícké a fyzické osoby oprávněné k podnikání zúčastněné na přepravě odpadů jsou dle § 24, odstavec 1, písmeno a) povinny zabezpečit přepravu odpadů v souladu se zvláštními právními předpisy. Vzhledem k tomu, že většina přepravy odpadů se i nadále uskutečňuje po silnici, jsou těmito zvláštními právními předpisy ve vnitrostátní souvislosti zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě a jeho prováděcí předpisy. Zákon o silniční dopravě upravuje přepravu odpadů obecně. Zvláštní povinnosti stanoví pro přepravu nebezpečných odpadů.

Přeprava odpadů má výrazný mezinárodní prvek. V evropském kontextu se použije Nařízení o přepravě zmiňované v Kapitole 2 Prameny právní úpravy. V mezinárodním se použije Basilejská úmluva a principy mezinárodního práva jako princip soběstačnosti a

---

¹⁴⁶ Koncem března roku 2013 Česká obchodní inspekce zveřejnila statistiku zabývající se dodržováním právních předpisů ze strany výkupců odpadů. Z té vyplývá, že přibližně třetina provozovatelů se dopouští protiprávního jednání, například právě vykupování zakázaných předmětů.

¹⁴⁷ Viz *Multimediální ročenka životního prostředí provozovaná pod záštitou Agentury CENIA Vítejte na Zemi*, Dostupné z [http://www.vitejenazemi.cz/cenia/index.php?p=uprava_odpadu&site=odpady].

odstraňování odpadů u zdroje. Zákon upravuje požadavky na přepravu, dopravu a tranzit samostatně v Části III., Hlavě II., Díle 5. a samostatně v Části IX.

Další povinnosti dle § 24 přepravců a dopravců souvisí s předkládáním a uchováváním dokladů souvisejících s přepravou a označením dopravních prostředků přepravujících odpad. Novela se dotkla i evidence přepravy nebezpečného odpadu. Důvodová zpráva k Novele uvádí: „Dle současné právní úpravy je nutné ke každé přepravě nebezpečného odpadu po území ČR vyplnit evidenční list v sedmi vyhotoveních, která jsou pak různě předávána a zasílána státním orgánům, dopravcům a příjemci nebezpečného odpadu. Dochází tak k významné administrativní zátěži všech dotčených subjektů. Zároveň je třeba konstatovat, že kontrolovatelnost na základě platného znění zákona je velmi obtížná, neefektivní a orgány veřejné správy jsou o přepravě informovány zpětně.“¹⁴⁸

Kapitola 8

Závěr

Závěrem lze říci, že současná právní úprava je zcela ovlivněna evropským právem. Nicméně mnoho unijních institutů je do vnitrostátní úpravy zařazováno bez jasnějšího cíle, a tudíž například nesystematicky nebo nesprávně, bez toho, že by zákonodárce uvažoval nad jejich smyslem. Tyto instituty se následně mívají účinkem, který zamýšlelo evropské právo. Navíc se mnoho institutů zařazuje do zákona o odpadech se zpožděním, které dle Evropské unie v mnoha případech již hraničí s porušením povinnosti ze smluv. Zákonodárce zřejmě usiluje o soulad s unijním právem, ale novelizace často neodpovídají pojetí stejných institutů v unijní odpadové legislativě. Netřeba dodávat, že každá další novelizace znesnadňuje orientaci v zákoně, která je pro právní jistotu subjektů povinností klíčová.

Zákon o odpadech je zákonem nepřehledným a z hlediska jeho adresátů relativně nečitelným. Tuto chybu nelze dle mého názoru opravit novelizacemi, ale přijetím nového zákona o odpadech. Z Plánu legislativních prací navrhovaných Ministerstvem životního prostředí České republiky plyne, že se chystá novelizace zákona o odpadech, návrh věcného záměru nového zákona o odpadech a návrh věcného záměru zákona o zpětném odběru některých výrobků. Je otázkou, který z těchto návrhů uspěje, ale dle mého názoru by zcela nový systematictější zákon o odpadech byl velkým přínosem. V této otázce odkazují

---

¹⁴⁸ Viz Důvodová zpráva k Novele zákona o odpadech, Praha, 2013, str. 21.

například na problematiku rozšířené odpovědnosti výrobce, která je významná zejména v otázce předcházení vzniku odpadů, jelikož subjekt výrobce má jedinečnou příležitost skutečně vytvářet podmínky k tomu, aby odpadů z výrobků vznikalo méně, či aby byly tyto lépe využitelné nebo alespoň lépe odstranitelné. Rovněž právní odpovědnost výrobců by měla být dle mého názoru lépe řešena.

Novelizační změny, které přinesl rok 2013, se dají dle mého názoru rozdělit na dvě skupiny. Ta první spočívá v napravení chyb, které svým provedením vytvořila euronovela nebo je naopak nevyřešila v plném rozsahu. Jedná se o nedostatečné transpozice unijních předpisů, nejasné vnitřní odkazy a podobně. Druhá skupina je proklamovaným cílem Novely, tedy odstranění administrativních nároků na povinné subjekty a na státní správu, která povinné subjekty dozoruje. Lze pochybovat, zda jsou všechny novelizační kroky ku prospěchu životního prostředí a zda naopak nepřinesou zhoršení situace v odpadovém hospodářství. Navíc pochybuji, že prostředky (ať už na straně povinných subjektů nebo státní správy) uvolněné díky omezení administrativních nároků, budou využity k ochraně lidského zdraví nebo životního prostředí. Toto nelze prohlásit o všech změnách dle Novely, které měly za úkol omezit rozsah administrativních povinností. Například elektronizace hodnocení nebezpečných vlastností odpadů by mohla a měla být přínosem v otázce ochrany životního prostředí.

Seznam zkratk

EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropská společenství
EU	Evropská unie
OSN	Organizace spojených národů
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
EP	Evropský parlament
EK	Evropská komise
IED	Industrial Emissions Directive neboli Směrnice 2010/75/EU, o průmyslových emisích
NOZ	Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb.
ZIP	Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění
POH ČR	Plán odpadového hospodářství České republiky
POH	plán odpadového hospodářství
MŽP ČR	Ministerstvo životního prostředí České republiky
IPPC	Integrated Prevention and Pollution Control neboli integrovaná prevence a omezování znečištění
BAT	Best Available Techniques (principle) neboli nejlepší dostupné techniky/technologie (princip)
OPŽP	Operační program životního prostředí
BRKO	Biologicky rozložitelný komunální odpad
EVO	Energetické využívání odpadů
ZEVO	Zařízení na energetické využívání odpadů

Seznam literatury

- 1) DAMOHORSKÝ, Milan. *Učebnice práva životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010.
- 2) ŘÍMANOVÁ, Dana. *Zákon o odpadech s komentářem včetně prováděcích předpisů s komentářem*. 3. vyd. Praha, Polygon, 2005.
- 3) GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004.
- 4) HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012.
- 5) JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné*. Leges, 3. vydání, Praha, 2013.
- 6) JELÍNEK, Jiří. *Trestněprávní odpovědnost právnických osob*, Linde Praha a.s., Praha, 2007.
- 7) *Lisabonská smlouva: konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, Odbor informování o evropských záležitostech, 2009.
- 8) *Šestá hodnotící zpráva o plnění nařízení vlády č. 197/2003 Sb., Plánu odpadového hospodářství České republiky za rok 2010*, Praha, 2012.
- 9) *Závěrečná zpráva o životním prostředí České republiky za rok 2012*, Praha, 2013.
- 10) *Důvodová zpráva k novele č. 169/2013 Sb. zákona o odpadech*, Praha, 2013.
- 11) *Důvodová zpráva k novele č. 154/2010 Sb. zákona o odpadech*, Praha, 2010.
- 12) *Důvodová zpráva k novele č. 181/2013 Sb. nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky*, Praha, 2013.
- 13) *Důvodová zpráva k zákonu č. 477/2001 Sb., o obalech*, Praha, 2001.
- 14) *Důvodová zpráva k zákonu č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem*, Praha, 2009.
- 15) *Důvodová zpráva k novele 69/2013 Sb. zákona o IPPC*, Praha, 2013.
- 16) *Důvodová zpráva k Novému občanskému zákoníku č. 89/2012 Sb.*, Praha, 2012.
- 17) *Zpráva o realizaci Národního programu reforem České republiky v roce 2013*, Praha, 2013.
- 18) *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*, Oslo, 1987.
- 19) “Zelená kniha“ Evropské komise, *Evropská strategie pro řešení problematiky plastového odpadu v životním prostředí*, Brusel, 2013.
- 20) Sdělení Komise ES Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, *Podpora trvale udržitelného využívání zdrojů: Tematická strategie pro předcházení vzniku odpadů a jejich recyklaci*, Brusel, 2005.
- 21) Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 7. září 2004 č. j. C-1/03, ve věci Van de Walle a ostatní.
- 22) *Oficiální webové stránky Vlády České republiky*, dostupné z [www.vlada.cz].
- 23) *Oficiální webové stránky Ministerstva životního prostředí České republiky*, dostupné z [www.mzp.cz].
- 24) *Oficiální webové stránky Evropské unie*, dostupné z [www.eu.eu].
- 25) *Oficiální webové stránky EUR –Lex Europa: Právo Evropské unie*, [eur-lex.europa.eu/cs/index.htm].
- 26) *Oficiální webové stránky Evropského Parlamentu*, dostupné z [www.europarl.europa.eu/portal/cs].
- 27) *Oficiální webové stránky Evropské komise*, dostupné z [ec.europa.eu/index_cs.htm].
- 28) *Oficiální webové stránky Evropské agentury pro životní prostředí*, dostupné z [www.eea.europa.eu/cs].
- 29) *Webové stránky projektu CERREC*, dostupné z [www.cerrec.eu].
- 30) *Webové stránky akciové společnosti EKO-KOM a.s.*, dostupné z [www.ekokom.cz].
- 31) *Webové stránky akciové společnosti EVO Komořany a.s.*, dostupné z [www.evokomorany.cz].

- 32) *Webové stránky projektu ZEVO Chotikov*, dostupné z [www.spalovnachotikov.info].
- 33) *Webová stránka Multimediální ročenky životního prostředí provozovaná pod záštitou Agentury CENIA Vítejte na Zemi*, dostupné z [www.vitejtenazemi.cz].
- 34) *Webová stránka Wikipedia Otevřená encyklopedie*, dostupné z [www.wikipedia.org].